

Kalpataru Vidya Samsthe (R), Tiptur

Kalpataru First Grade Science College

Pallagatti Adavappa Arts and Commerce College

Reaccredited by NAAC

Tiptur-572201, Tumkur District, Karnataka

Department of Languages

Organize One-day National Seminar on

**The Language of the Soul:
Vachanas, Sufi and Zen Buddhism**

Date: Friday, 12 September 2025

Editor

Dr. Saraswathi

Co - Editor

Vinutha B.C.

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಪತ್ರಿಕೆ
LITERATURE, CULTURE - RESEARCH QUARTERLY
PEER - REVIEWED JOURNAL
ISSN: 2320-9941

ಪ್ರಾಕೃತ್ಯ-ವಾಸ್ತವ್ಯ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಯಮಾಚಾರ
ಪ್ರತಿಸಂದ
ಕೊಡು-ಕೊಟ್ಟುಕೊಡು ಸಂಕರ..

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಪತ್ರಿಕೆ
literature, culture - Research Quarterly Peer - Reviewed journal

ISSN: 2320-9941

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ
ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಕರ

PRATHISPANDA

An Exchange of creative Impulse

SPECIAL EDITION

Kalpataru First Grade Science College
Pallagatti Adavappa Arts and Commerce College
Reaccredited by NAAC - Tiptur-572201, Tumkur District, Karnataka

Department of Languages
Organize One-day National Seminar on
The Language of the Soul : Vachanas, Sufi and Zen Buddhism

ಗೌರವ ಸಂಪಾದಕರು

ಕೆ. ಆರ್. ಬಸವರಾಜು

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಪ್ರಕಟಣೆ :

ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ
ತೋಟದ ಮನೆ ನಂ 107(25)
ಕಂಚಾಘಟ್ಟ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ
ತಿಪಟೂರು 572201

e-mail: prathispanda@gmail.com

website : <https://prathispandha.wordpress.com/>

ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಸಮಿತಿ PEER REVIEW COMMITTEE

ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ
ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹುಳಿಯಾರು - ಕೆಂಕರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Saraswati K. B

Associate Professor, English Department
BMS Govt. First Grade College, Huliya - Kenkere
Tumkur District, Karnataka

ಡಾ. ಎಂ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಚೆನ್ನೈ, ತಮಿಳುನಾಡು

Dr. M. Rangaswamy

Assistant Professor,
Kannada Department
University Of Madras,
Chennai, Tamil Nadu

ಡಾ. ಜ್ಯೋತಿ ಕೆ. ಬಿ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಕೊರಟಗೆರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Jyoti K. B.

Professor, English Department
Govt. First Grade College, Koratagere,
Tumkur District, Karnataka

ಡಾ. ಗೋವಿಂದರಾಯ ಎಂ.

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಮಧುಗಿರಿ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Govindaraya M.

Professor
Kannada Department
Govt. First Grade College, Madhugiri
Tumkur District, Karnataka

ಅನಿತ ಕೆ. ವಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮೌಂಟ್ ಕಾರ್ಮಲ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ವಾಯತ್ತ, ವಸಂತನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ

Anitha K. V.

Assistant Professor, Kannada Department
Mount Carmel College Autonomous, Vasanthnagar
Bengaluru, Karnataka

ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಕ್ರಿಸ್ತು ಜಯಂತಿ ಡೀಮ್ಡ್ ಟು ಬಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಕೆ. ನಾರಾಯಣಪುರ
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ

Dr. Ravishankar A. K.

Assistant Professor, Kannada Department
Kristu Jayanti Deemed to be University,
K. Narayanapura
Bengaluru, Karnataka

ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಡಿ. ಎಂ

ಪದವೀಧರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ
ಬಾಡೇನಹಳ್ಳಿ, ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲ್ಲೂಕು
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Siddaramaiah D. M

Graduate Primary Teacher
Government Higher Primary School
Baadenahalli, Gubbi Taluk,
Tumkur District, Karnataka

ಶ್ರೀ. ರಾಮು ಟಿ. ಡಿ.

ಪದವೀಧರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ
ಸರ್ಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ
ಕಾತ್ರಿಕೆಹಾಲ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Ramu T. D

Graduate Primary Teacher
Government Higher Primary School
Kathrikehal, C N Halli Taluk
Tumkur District, Karnataka

ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಾರರು

ಪೃಥ್ವಿ ಸೂರಿ

ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ವಕೀಲರು

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಭಾರತವೊಂದು ಸಂಗಮ. ಈ ಸಂಗಮವನ್ನು ನೂಲೆಳೆಯಂತೆ ಒಂದಾಗಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಜ್ಞೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅರ್ಥಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರೂಪವಿಹೀನ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಆದರೆ ಸುಪ್ತ. ಸರ್ವದಲ್ಲೂ ಲಘುವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿರುವ ಗಮಲು. ನಾಟ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಹಾಸ್ಯ, ಕಲೆ, ಪಾಕ, ತಾಳ, ಲಯ, ಶಿಲ್ಪ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಲೆಕ್ಕ, ವೈದ್ಯ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ವ್ಯಾಪಕ ಶಕ್ತಿ. ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡದ, ಕಾಣಲೇಬೇಕಾದ ಆದರೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾದರೂ ಉಲ್ಲಾಸಭರಿತ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸಖಿ.

ಭಾರತವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಕಾಡೆಮಿಕ್ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಎದುರಾಗುವುದು ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯ. ತಿಪಟೂರಿನ ಕಲ್ಪತರು ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಯ ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಬುಕ್ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ದಿನಾಂಕ 12-09-2025ರಂದು "ವಚನಗಳು, ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಅಂತರಂಗದ ಭಾಷೆ" ಕುರಿತಾದ ಒಂದು ದಿನದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವ ವಚನ, ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಲೇಖನಗಳು ಈ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳ (ಆದಿಮ, ಆರಾಧ, ಸಿದ್ಧ, ಅವಧೂತ, ನಾಥ, ತತ್ವಪದಕಾರರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ) ಮೂಲಹಂದರ, ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ಆದಿಮ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಏಕತಾನದಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳ ಮೂಲವಾದ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸೃಜನಶಕ್ತಿಯು ಸಾಗರದಂತಹದ್ದು. ಕುರುಡರಾದವರು ಆನೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಆನೆಯಂತಹದ್ದುದೇನನ್ನೋ ವರ್ಣಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೇಗೆ ಅಸಫಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವಾಗ ಆಗುವ ಗೊಂದಲ ಸಹಜ.

ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗಿರುವ, ಇಂದಿಗೂ ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಹುಜನರು ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು, ಅದರ ಭಾಗವಾಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬಹುಮುಖ. ಇಂತಹ ಸೃಜನಶೀಲ ನಿವೇದನೆಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ, ಸೂಫಿ ಸೂಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಜೆನ್ ಹಯಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡುವ ಈ ಯಾವ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳೂ ಸಹ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತಾದ ಸತ್ಯ/ಮಿಥ್ಯಗಳ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಜೀವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ, ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರೇಮ ವಿಲಾಪ ಸೂಫಿಗಳ ಜೀವಾಳ. ಬೌದ್ಧರಿಗೆ ತರ್ಕದ ಮೂಲಕ ಒದಗಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಜೀವಪರಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಸಹಜ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಹುಡುಕಾಟವು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭ್ರಮೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿರುವ, ದುರಂತ ಕಂಡಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳೂ ಇವೆ. ಆಚರಣೆಗಳು ಮೌಢ್ಯವಾಗಿ, ಶೋಷಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಡೆ-ತಡೆ, ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ನಿಲುಕುವಷ್ಟು, ನಮ್ಮ ತಯಾರಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಷ್ಟೇ ನಮ್ಮದು. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ಸಜ್ಜಾಗಿಸಲು ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಪತರು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದ ತಂಡವು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತದೆ.

– ಡಾ. ಸರಸ್ವತಿ ಕೆ. ಬಿ.

National Seminar - 2025

The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism

In a time when the world is increasingly fragmented by boundaries—both visible and invisible—the need to revisit spiritual and literary traditions that transcend such divisions becomes ever more urgent. This special edition of Prathispanda is born out of that very impulse: to explore the profound resonances between Kannada Vachana literature, Sufi mysticism, and Zen Buddhist philosophy.

The National Seminar titled “The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism”, jointly organized by the Department of Languages of Kalpataru First Grade Science College and Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade College, Tiptur, in collaboration with Book Brahma, is a celebration of these timeless traditions. Scheduled for Friday, 12th September 2025, this unique day-long event is envisioned as a space for academics and the wider community to engage with the profound spiritual and literary traditions of Vachana literature in Kannada. More than a scholarly gathering, it is a celebration of the soul’s language—one that transcends boundaries of caste, creed, class, and gender.

Vachana Sahitya, born out of the twelfth-century movement led by Basavanna and a host of vachanakaras such as Allama Prabhu, Akka Mahadevi, and Devara Dasimayya, marked a radical shift in the cultural politics of Southern India. These voices challenged the hierarchical, hide-bound, and exploitative social systems of their time, ushering in a magnificent revolution rooted in spiritual equality and social justice. It spoke directly to the soul, in language stripped of ornamentation but rich in insight. In parallel, Sufi poetry and Zen teachings offered similar pathways to transcendence—emphasizing inner awakening, simplicity, and the dissolution of ego.

What makes this seminar truly special is its interdisciplinary and global approach. By forging connections between Vachanas, Sufi writings, and Zen Buddhist thought, we aim to highlight the shared spiritual ethos and progressive ideas that emerged across these traditions. These movements—though distinct in geography and form—resonate with one another in their emphasis on inner transformation, simplicity, and the rejection of rigid dogma. Their relevance remains undiminished in today’s world.

We are honored to host eminent scholars in the fields of Vachana literature, Sufism, and Buddhism, including Dr. Rajendra Chenni, Dr. Nataraj Budhal, Dr. Sukanya Kanaralli, and Dr. Sreedhara, whose insights will enrich our understanding of these traditions. Alongside them, students, researchers, and young scholars will present papers and participate in meaningful discussions, ensuring that the seminar becomes a vibrant space for dialogue and reflection.

I would like to take this opportunity to express my heartfelt gratitude to the Office Bearers of Kalpataru Vidya Samathe, with special thanks to Sri G.P. Deepak, Vice-President, and Sri H.G. Sudhakar, Secretary, for their unwavering support. My sincere appreciation also goes to our resource persons, paper presenters, and contributors to this special edition.

A special note of thanks to Dr. Saraswathi, Editor of Prathispanda, and Dr. Ravishankar A.K., whose dedication and editorial guidance have been instrumental in bringing this edition to life. I also extend my gratitude to our Principals, Dr. G.N. Umesh and Dr. T.R. Vijaya Kumari, for their constant encouragement.

Finally, I thank all faculty members, non-teaching staff, and my dearest students who have actively participated in organizing this seminar and ensuring the timely release of this special edition.

May this edition serve as a bridge—between traditions, between generations, and between the soul and the word.

Warm regards,

Vinutha B.C.

Associate Professor of English
Coordinator, National Seminar

ಪರಿವಿಡಿ

1. ಭಾರತೀಯ ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳು – ಕೆಲವು ಸಮಾನ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು
– ಎಸ್ ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು 1–5
2. ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ
– ಡಾ. ಕೆ. ಬಿ. ಸರಸ್ವತಿ 6–11
3. Caste and the Cost of Reform: A Reading of Tale-Danda and Oor Iravu
– B.C.Vinutha¹, Dr. Pooja Halyal² 12–16
4. Culture of Worshipping Human Soul- Practices of Veerashaiva Community
– Dr. Jyothi K.B. 17–19
5. Vachana Literature: Poetry, Protest, and Social Philosophy
– Archana Venkatesh 20–23
6. Importance of Basavanna's Vachanas In Contemporary Society
– Lokeshwaraiah C M S ¹, Pooja J K ² 24–28
7. No Caste, Only Brotherhood: Social Vision in Basavanna's Vachanas
– Vishweshwara Srikantha Ullagaddi 29–33
8. Voices of Dissent: Examining the Social Impact of Basavanna,
Allamaprabhu and Kanakadasa
– Ms. H. G. Sarvamangala¹, Ms. Madhushalini² 34–37
9. Concept of Creation and God
– Dr. Rekha kowshik. P.R 38–46
10. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ
– ಡಾ. ರೇಣುಕಾ ಡಿ. 47–50
11. ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ನೀನೆನಗುಂಟು
– ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ 51–56
12. ಶರಣ ಅಂದರೆ ಯಾರು....?
– ಡಾ. ರೇಣುಕಪ್ರಸಾದ್ ಬಿ.ಆರ್. 57–60
13. ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಢಂಬನೆಯ ಸ್ವರೂಪ
– ರವಿ. ಎನ್. 61–64

ಭಾರತೀಯ ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳು - ಕೆಲವು ಸಮಾನ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು

ಶೂದ್ರ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಆಜೀವಿಕ, ನಾಥ, ಕಾಳಾಮುಖಿ, ಅವಧೂತ, ಸಿದ್ಧ, ಸೂಫಿ, ವಚನಕಾರ ಮುಂತಾದ ಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಗಮಭೂಮಿ. ಅಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಿದ್ಧರು, ಅವಧೂತರು, ಆರೂಢರು, ಅಚಲಿಗರು, ಗುರುಮಕ್ಕಳು, ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, ಶಿವಶರಣರು, ಅದ್ವಯ ಸಾಧಕರು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನೇಕ ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಈ ಧಾರೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಾನ ತಾತ್ವಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಬಹುದು:

1. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗುರುಪಂಥಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುವೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ತನ್ನ ಸಾಧನೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವೊಬ್ಬ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಗುರು ಶಿವ(ಮಂಗಲ) ಸ್ವರೂಪಿಯಾದವನು. ಅರಿವಿನ ಮೂರ್ತರೂಪ. ವ್ಯಕ್ತಿರೂಪದ ಗುರು ಸಂಕೇತಮಾತ್ರ. ನಿಜವಾಗಿ ಅರಿವೇ ಗುರು.
2. ಈ ಧಾರೆಗಳ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಧರ್ಮದ, ಜಾತಿಯ, ಭಾಷೆಯ ಗಡಿಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ-ಧರ್ಮದ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ವಿಶ್ವಮಾನವ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವರದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ವಚನಕಾರರು, ತತ್ವಪದಕಾರರು, ಅವಧೂತರು ಇತ್ಯಾದಿ.
3. ಇದೊಂದು ನಡೆ-ನುಡಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಂಪರೆ. ಮೊದಲು ನಡೆ ನಂತರ ನುಡಿ.
4. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಧಕ ಪಂಥಗಳು. ಅನ್ವಯಗೊಳ್ಳದ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.
5. ಇವೆಲ್ಲ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಕಸುಬು, ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಶ್ರಮವನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತವೆ.
6. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಂಥಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ.
7. ಇವೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಅರಿವೇ ಗುರು. ಮೂರನೆಯ ಶಕ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಲ್ಲ.

ಎಸ್ ನಟರಾಜ ಬೂದಾಳು
ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರು
ತುಮಕೂರು

8. ಎಲ್ಲ ಧಾರೆಗಳೂ ಶಬ್ದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ.
9. ಯಾವ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಶುದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಅತ್ಯಂತ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಶುದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಎಲ್ಲ ಧಾರೆಗಳ ಸಂಗಮಭೂಮಿಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಶ್ರಮಣ ಧಾರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ, ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ತತ್ವಪದ ಧಾರೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ. ಮೊದಲಿಗೆ

ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆ :

ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ :

ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ನಾಥ ಪಂಥದ ಆರಂಭವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ನೆಲದಿಂದ ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಮಂಗಳೂರಿನ ಕದಿರಿ, ಐಹೊಳೆ, ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಸ್ಥಳಗಳು ಬೌದ್ಧನಾಥಪಂಥದ ಮೂಲಸ್ಥಾನಗಳೆಂದೂ, ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ, ಬನವಾಸಿ, ಸನ್ನತಿ, ಮಾನ್ಯಖೇಟ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ನಾಗಾರ್ಜುನಕೊಂಡಗಳು ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಯಾನದ ಆದಿ ನೆಲಗಳೆಂದೂ ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೌದ್ಧ ಮಹಾಯಾನವು ಪ್ರವರ್ತಿತವಾದದ್ದು ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಿಂದ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇದು ದೂರಾನ್ವಯದ ಸಂಗತಿಯಿರಬಹುದೆಂಬ ಅನಿಸಿಕೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾರಮಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು (ಇವುಗಳನ್ನು ವೈಪುಲ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳು ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ) ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಆಕರಗಳೆಂದು ಎಲ್ಲ ತಾತ್ವಿಕರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಅಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅಧೋಲೋಕದ ಒಡೆಯನಾದ ಮಹಾನಾಗನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ, ನಾಗಾರ್ಜುನನಿಗೆ ಅವುಗಳು ದೊರೆತುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮಹಾಯಾನವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದನೆಂದೂ ರೈಸ್ ಡೇವಿಡ್ಸ್, ಕಲೂಪಹಾನ, ಕೆ ಕೆ ಇನಾದ ಮುಂತಾದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಹಾನಾಗ ಯಾರು, ಅಧೋಲೋಕವೆಂಬುದು ಯಾವುದು? ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉತ್ತರಗಳಿಲ್ಲ. (ಸನ್ನತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶೋಕನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಸ್ತೂಪಕ್ಕೆ ಅಧೋಲೋಕ ಮಹಾಚೈತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ!) ಬೌದ್ಧ ಮಧ್ಯಮಕ ಅಥವಾ ಮಹಾಯಾನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಆರಂಭದ ನೆಲವೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನೂ ಅದರ ಪ್ರಧಾನ ಆಚಾರ್ಯನೆಂದು ನಾಗಾರ್ಜುನನನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದಂತೂ ವಾಸ್ತವ. ಸಾತಕರ್ಣಿಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಸ್ನೇಹ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಆ ದೊರೆಗೆ ಪತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಗಾರ್ಜುನನು ಬರೆದ ಸಹ್ಯಲೇಖವೆಂಬ ಕೃತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಗ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೂರು ಬೌದ್ಧ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಕೋಡಿಮಠದ ಜೊತೆಗೆ (ಇಂದಿನ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ) ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಹೆಸರು ಜೋಡಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ: ಈ ನೆಲದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇನು?

ಬೌದ್ಧ ಮಾಧ್ಯಮಕದ ನಿಲುವೇನು? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೇರ ಉತ್ತರ ನೀಡುವುದಾದರೆ ಯಾವ್ಯಾವುದು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ನಿಲುವಲ್ಲ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವೀಗ ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪೊಳ್ಳು ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಡು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ನಂಬಿ ಸುಳ್ಳನ್ನೇ ಬಾಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಏನಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ಇಂದು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಇದಿರಾಗುವವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದು ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿವೇಕ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸವಾಲುಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋಕೋಶಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಕೇಡುಗಳ ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು, ಲೋಕವನ್ನು ಅದಿರುವಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾಗಿರುವ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಿಸರ್ಗವಿವೇಕವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರುವುದು. ಅದು ನಮ್ಮ ನಡುವಿಗೆ ಬರದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು ನಾವೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುಳ್ಳು ಸಂರಚನೆಗಳು. ಈ ಸಂರಚನೆಗಳು ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ನಡೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ಅದಿರುವಂತೆ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೋಕೋಶಕ್ಕೆ ನಿಜವಲ್ಲದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ತುಂಬಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬುದ್ಧ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಂಗತಿಗಳ

ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮೌನತಾಳಿದನು. ಇದು ಉತ್ತರಿಸಲಾರದ ಮೌನವಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಬದುಕಿನ ನಡೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ಪೊಳ್ಳು ಸಂಗತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅವುಗಳೆಂದರೆ:

1. ಈ ಜಗತ್ತು ಕಾಲಾತೀತವೇ? ಅಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೌದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
2. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಿತಿ ಇದೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೌದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
3. ತಥಾಗತ ಮರಣಾನಂತರ ಬದುಕಿರುತ್ತಾನೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಹೌದೆ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲವೇ?
4. ಆತ್ಮ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯೋ? ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಒಂದೇನೋ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನದ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟರೆ ಅದರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಬುದ್ಧ ಸೂಚಿಸಿದನು. ಯಾವುದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅರ್ಹವಲ್ಲವೋ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಾರದು. ಪೊಳ್ಳು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸದೆ ಹರಿಯಬಿಡುವುದು. ಇದು ವಿಜ್ಞಾನದ ನಡೆ ಕೂಡ.

ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗಗಳು ಚಲನೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದೇ ಸುಳ್ಳು ಸಂರಚನೆಗಳನ್ನು ಆಚೆಗಟ್ಟಿ ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ. ಅಲ್ಲಮನೂ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ ಹಾಕಿ ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಯಲನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇರುವ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ: ತಡೆಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಬಯಲು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಬದುಕುವುದು ಹೇಗೆ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಬುದ್ಧಗುರು ನೀಡಿದ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ: ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಾಳದಿರುವುದು! ಇದು ಇಷ್ಟು ಸರಳವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಠಿಣವೂ ಅಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾಗಿ ಬದುಕಬಾರದು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಸದಾ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡವನನ್ನೇ ಬುದ್ಧನೆನ್ನುವುದು! ಹೀಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಿಕ್ಕಿ ಬೆಳಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಇದು ತಾನಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ನಾವು ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಾರಮಿತ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಲೋಕದುಃಖದ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳೂ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದೇಹವನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳ ಮಹಾಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಾಧಕ ಪಂಥಗಳ ಬಂಡಾಯವು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳ ನಿರಸನದಿಂದಲೇ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಜಾತಿ. ಅಂದರೆ ಹುಟ್ಟುನಾಧರಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯು ದೇಹಕ್ಕೆ ಮೇಲುಕೀಳೆಂಬುದನ್ನು ತಗುಲಿಸಿ ಅಪಮಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವೂ ಸೇರಿದ ಹಾಗೆ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳು ಇದನ್ನು ದಾಟುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಳಿಸಲಾಗದ ಈ ರೋಗದಿಂದ ಸಮೂಹದ ಪಾರಾಗುವಿಕೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೆಂದೇ ಸಾಧನಾಪಂಥಗಳು ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ ದೇಹವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ದೇಹನಶ್ವರತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಹುಟ್ಟಿನ ಸೂತಕ ಕಳೆದು ದೇಹಸಾಮಾನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಸಮಾನ ತೀರ್ಥವಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

‘ಅಯ್ಯೋ ಮೂಢ, ಚಾಂಡಾಲನೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ

ಉಣ್ಣುವವರೆಗೂ ಇಲ್ಲದ ದೋಷ

ಅಮೇಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಬಂದು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತದೆಯೇ?’

(ಸರಹನ ದೋಹಾಕೋಶ)

ಎಂದು ಚುಚ್ಚಿ, ಜಾತಿಯೂ ಒಂದು ಅಸ್ವಭಾವಿಕವಾದ ಮನೋಕೋಶವೆಂಬುದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ದಾಟುವಿಕೆ ಅಧ್ವೈತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಚಾಂಡಾಲನೊಬ್ಬ ಎದುರುಗೊಂಡಾಗ ‘ಮುಟ್ಟಿಯ ಮುಟ್ಟಿಯ..’ ಎಂದು ಮುಡಚಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವ ಒಣತಾತ್ವಿಕತೆಯ ವಂಚನೆಯಲ್ಲ. ಅದು “ಮನ ಅಸ್ತಮಿಸಿದಾಗ, ತನು ಬಂಧಮುಕ್ತವಾದಾಗ, ಸಹಜದಲ್ಲಿ ಸಮರಸವುಂಟಾದಾಗ ಶೂದ್ರನೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬುದೂ ಇಲ್ಲ.” ಎಂಬಂತಾಗಬೇಕಾದ ಮುಕ್ತತೆ. ಬೌದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಶ್ರಮಣಧಾರೆಗಳು ಚಾಂಡಾಲನನ್ನು ಚಾಂಡಾಲತ್ವದಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬಲ್ಲವು.

ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಓದಿಕೊಂಡು, ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪಾಲಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ರೋಗವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿಸಿ, ರೋಗದ ಹೆಸರನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು,

ಅದನ್ನು ವಾಸಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಔಷಧ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಏನು ಉಪಯೋಗವೋ ಅಷ್ಟೇ ಉಪಯೋಗ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಅಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಜಗತ್ತು ಬುದ್ಧನೆಡೆಗೆ ನೋಡಲು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಅವನು ಲೋಕವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದಿರುವಂತೆ ನೋಡಲು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ವಿವರಣೆಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಲೋಕದೊಡನೆ ಕರುಣೆ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕರುಣಾಮೈತ್ರಿ ಮಾರ್ಗವು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿರದೆ ಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ಸರಿಯಾದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಮೂಡುವ ಅಂತರ್ವಾಹಿನಿಯಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧಗುರು ಲೋಕವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬುದ್ಧ ತಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಲೋಕ ಹಾಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಲೋಕ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಇದೆಯೋ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಲೋಕ ವಿವರಣೆ ಇದು:

1. ಸಜ್ಜೆ ಸಂಖಾರ ಅನಿಚ್ಛ: ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗದ ವಸ್ತು ಎನ್ನುವ ಯಾವುದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.
2. ಸಜ್ಜೆ ಧಮ್ಮ ಅನಾತ್ತ: ಲೋಕದ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಆತ್ಮ ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ. ನಾವೂ ಕೂಡ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ. ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇರಲ್ಲ. ಅವೂ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆತ್ಮ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಎರಡೂ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲಿಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಸಾರ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇರಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು 'ವಸ್ತು'ವೊಂದರ ಆಚೆಗಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆರಡೂ ಇರಲ್ಲ.
3. ಎಲ್ಲವೂ ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅವಸ್ಥೆ. ಇಂತಹ ಸಂಯೋಜನೆಗಳಿಂದಾದುದೇ ಲೋಕ. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಜಗತ್ತನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಬಾಳಲು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದನ್ನು ಪ್ರತೀತ್ಯ ಸಮುತ್ತಾದ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.
4. ಸಜ್ಜೆ ಸಂಖಾರ ದುಃಖ : ಅನೇಕ ಅವಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾದ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ನಿರಂತರ ತಲ್ಲಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಖಾರ ದುಃಖ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ವಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲದ ಕೇವಲ ಅವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಿ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಉಂಟಾಗುವ ತಪ್ಪು ನಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ ನಾವೂ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು, ನಾನು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ನಾನು ನನ್ನದು ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆ ತಂದಿರುವ ದುಃಖ ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಲ.
5. ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವೂ ಸದಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಒಂದು ಪ್ರವಾಹ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಇದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮಗೂ ಬಾಳುವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧೀಕರು. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಲೋಕವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕರುಣಾಮೈತ್ರಿಯು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲದು.
6. ಲೋಕವನ್ನು ಒಂದು ಎಂದಾಗಲೀ ಎರಡು ಎಂದಾಗಲೀ ವಿವರಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಬಯಲು, ಶೂನ್ಯತೆ, ಮಧ್ಯಮಮಾರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಯಲು, ಶೂನ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವುದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಸದಾ ಸೊನ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ತಾಯಿ ಗರ್ಭದ ಹಾಗೆ ಖಾಲಿಯೂ ಇರಬಲ್ಲದು; ತುಂಬಿ ಹೆರಲೂ ಬಲ್ಲದು. ಲೋಕ ಕೂಡ ತಾಯಿಗರ್ಭ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕಗಳು ಅನೇಕಗಳಾಗುವುದೇ ಸತ್ಯ. ಈ ಬಹುತ್ವ, ಎಲ್ಲರೂ ಸಂಬಂಧೀಕರು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ ನಡೆಯೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆದರ್ಶಗಳು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆ

ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ವಿಕ ಎಂದು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದದ್ದು. ಅದು ಅರಬಿಯ ತತ್ವಚಿಂತನೆಯನ್ನು,

ರೂಮಿ, ನಜೀರ್ ಜಾಯಸಿ, ಬಾಬಾಫರೀದ್, ಬುಲ್ಲೇಶಾ ಅವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು, ದಾರಾಶುಕು, ಬಂದೇ ನವಾಜರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು, ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಬಂದೇನವಾಜ, ಯಮನೂರಪ್ಪ, ಖ್ವಾಜಾ ಅಮೀನುದ್ದೀನ್, ಖಾದರಲಿಂಗ, ದಾದಾ ಹಯಾತ್ ಮೀರ್ ಖಲಂದರ್, ಲಾಡ್ಲೆ ಷಾ ವಲಿ, ಗೇಸುದರಾಜ್ ಬಂದೇ ನವಾಜ್, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ತಾತಯ್ಯನ ಸಮೂಹಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ದರ್ಶನಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿದ್ದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಾಥ, ಸಿದ್ಧ, ಮಾನುಭಾವ, ತತ್ವಪದಕಾರ, ಮತ್ತು ಶರಣ ಮತ್ತು ದತ್ತ, ವಾರಕರಿ ಹಾಗೂ ಕೊಡೆಕಲ್ ಪರಂಪರೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ. ಈ ಕೊಳು ಪಡೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಸರಳವೆಂದೇನಲ್ಲ. ಅನೇಕ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳೊಡನೆಯೇ ಅದು ಸ್ಥಳೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪಂಥಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಅದರ ಪಾಂಥಿಕ ಶರತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ:

1. ಕಠಿಣ ದ್ವೈತ ನಿಲುವನ್ನು ಕುರಿತ ಯಾವುದೇ ರಾಜಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದಿರುವ ಏಕಮೂಲವಾದಿ ಇಸ್ಲಾಮೀ ತಾತ್ವಿಕತೆಯೊಂದಿಗೇ ತಕರಾರು ತೆಗೆದ ಸೂಫಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಯಾರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯೂ ಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗೆ ಉಲೇಮಾಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಮೂಲ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಿಟ್ಟು ಇದ್ದೇ ಇದೆ.
2. ಇದೊಂದು ಗುರುಪಂಥ. ಸೂಫಿ ತತ್ವವು ಗುರುತತ್ವವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಗುರುವೇ ದೊಡ್ಡವನೆನ್ನುತ್ತದೆ.
3. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ
4. ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ಅದ್ವಯ ಅಥವಾ ಶೂನ್ಯತಾವಾದವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ. (ದ್ವೈತ ಅದ್ವೈತವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರೋ ಪ್ರಾಣಿ, ಚೇತಿಸಿ ಬ್ಯಾರಿಹ ವಸ್ತುಗಾಣಿ)
5. ಸೂಫಿ ಎನ್ನುವುದು ದೀಕ್ಷಾಪಂಥ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಡೆವುದಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಳಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು.
6. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳು, ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಕದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣಿ ಎನ್ನುತ್ತದೆ.
7. ಸೂಫಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವವರೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯ ಇಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಧೂತ, ಸಿದ್ಧ, ಸೂಫಿ ಮುಂತಾದ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಧರ್ಮ ಜಾತಿಯ ಹಂಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದಾಟಿದವರು.

ಸೂಫಿ ಮತ್ತು ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು ಕೊಡೆಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಪರಂಪರೆ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಫಕೀರೇಶನ ಪರಂಪರೆ, ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಯೋಗಿ ಪರಂಪರೆ, ತಿಂತಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆ, ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ದೀನದಾರ್ ಚನ್ನಬಸವೇಶ್ವರರ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಮಂಟೇದಲ್ಲಮನ ಪರಂಪರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಯು ಲಿಂಗವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನಡೆದರೆ ಈ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತ್ಯಾಗದ ಮೂಲಕ (ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ) ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಲಿಂಗವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನೇ. ಕೊಡೆಕಲ್ ಪರಂಪರೆಯವರು ಕೂಡ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲದ ಬೋಳು ಜಂಗಮರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಫಿ ಸಂಬಂಧವೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮ-ಜ್ಞಾನಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗುವ ಸಂಬಂಧ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ತರ್ಕ ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಯಾವ ಸೂಫಿ ಸಂತನ ಗದ್ದುಗೆಯೂ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡುಹೆಣ್ಣಿನ ಭೇದ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮುಟ್ಟಬಹುದಾದವನು-ಮುಟ್ಟಬಾರದವನೆಂಬ ದೇಹದ ಅಪಮಾನವಿಲ್ಲ; ಒಳ-ಹೊರಗೆಂಬುದಿಲ್ಲ; ಆಳುವವನು-ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೆಂಬ ಅಸಮಾನತೆಯಿಲ್ಲ; ಜಾತಿಯಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡುಸ ಬಾಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಮೂಹದ ಹಿತವೇ ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಯಂತಿಕ - ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಕಡೆಯ ಆದರ್ಶಗಳು ಇವೇ ಆಗಿವೆ. ಯಾವ ಸಂವಿಧಾನದ ಗೊಡವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂವಿಧಾನವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಡವರು, ಶ್ರಮಿಕರು, ಕೈಸದರದವರು, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸೂಫಿ ಸಂತರಿಗೆ ಶರಣು.

***

ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ

ತಾಳಮಾನ ಸರಿಸಮನರಿಯೆ
ಓಜೆ ಬಜಾವಣೆಯ ಲೆಕ್ಕವನರಿಯೆ
ಅಮೃತಗಣ, ದೇವಗಣವನರಿಯೆ
ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ, ನಿನಗೆ ಕೇಡಿಲ್ಲವಾಗಿ
ಆನು ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ.

ಜೀವ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು, ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಭ್ರಮೆಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಯಾವುದೇ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲೂ ಸಂಭವನೀಯವೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಮುಖಾಮುಖಿಯ ಅನುಸಂಧಾನದ ತೀವ್ರತೆಯು ಎದಿರುಗಾಣುವವರ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸದ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸವೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಹೋಲಿಸಿಕ್ ಆಗಿ ಏನೂ ಇರಲಾರದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕಾದದ್ದು ಅಧಿಕಾರವೆಂಬ ಫಲವಾದದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಸರ್ವಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಲದಿಂದ ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಚಿಂತನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ತರ್ಕಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತರ್ಕ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆ ಎಂಬ ನವ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರೂ, ಎಲ್ಲಾ ವಲಯದಲ್ಲೂ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಮಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯಾಗಲೀ, ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವ ಈ ಅಡೆತಡೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

◆
ಡಾ. ಕೆ. ಬಿ. ಸರಸ್ವತಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗ
ಬಿ.ಎಂ.ಎಸ್ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಹುಳಿಯಾರು - ಕೆಂಕೆರೆ
ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಿದೆ ಎಂದು ಓದಲು ಈ ಲೇಖನ ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಅವಧೂತರು ಸದಾ ಡಯಲಿಕ್ಟಿಕ್ ಆಗಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸಿದವರು. ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ, ಎದುರಿಗಿರುವವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗನ್ವಯ ನುಡಿದವರು. ಈ ಸಂವಾದೀ ಗುಣವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ. ಅವಧೂತರ ಮಾತು, ನಡೆ, ವಚನ, ತತ್ವಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಅರ್ಥಪಲ್ಲಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರವಿದೆ. ಯಾವುದೋ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಆಕ್ರಮಣವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ತುರ್ತಿನಿಂದಾಗಲೀ, ಯಾರನ್ನೋ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಉಳಿಸುವ/ತೆಗೆಯುವ ಜರೂರಿನಿಂದಾಗಲೀ ಅವಧೂತರು ನುಡಿದವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವನಾಡಿಯ ಸಖ್ಯವಿರುವ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಶರೀಫರ 'ಬುಡುಬುಡಿಕೆ' ಪದದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲರ ಶೋಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ:

ದಶದಿಕ್ಕು ಹಸನು ಮಾಡುತ ಬಂದಿಹನೆ

ಕುಶಲಗಾರ ಕಂಪನಿಯವನಮ್ಮ

ಹೊಸ ವೇದನೆ ಕೊಡುತಲಿ ಇಹನೆ

ಹುಶ್ಯಾರಿಕಿರಲಿ ಮನದೊಳು ತಾಯಿ

ಒಳಹೊರ ದಾರಿ ಸುಳಿವ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಾರಿ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವನಮ್ಮ ದೊರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿವನು ತಂಗಿ ಪರಪುರುಷ ಪರಂಗಿಯವರು.

ಅವಧೂತರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಹಕ್ಕೂ ಪರಕ್ಕೂ ಸಲ್ಲುವವರು. ಹೊರಗಿನವರಿಂದ ಆಗುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪತನದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಲೇ ಅಂತರಂಗದ ಮುಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಉಸಿರುತ್ತಾರೆ:

ತೈಲವಿಲ್ಲದೊಂದು ಜ್ಯೋತಿಯು ಉಂಟು

ತಲೆಯೊಳಗೆ ತಾ ಬೆಳಗುತ್ತದವ್ವ

ನಯನ ತೆಗೆದು ನೀ ನೋಡವ್ವ ತಂಗಿ

ಬೈಲಿಗೆ ಬೈಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಮಗಳೆ

ಸಂಗ್ರಹಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಳೆದು ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬರುವುದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೇ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುವುದು ಸೀಮಿತ ಕಲಿಕೆ. ಅವಧೂತರ ಕಲಿಕೆಯ ಸ್ತರ ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಹಿತಿಯ ಆಚೆಗೂ, ಯಾವುದೇ ತರ್ಕ, ವಿವೇಚನೆಗೆ ನಿಲುಕದ ವಿಚಾರಗಳು ಇವೆ ಮತ್ತು ಈ ಜೀವಜಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಎಂಬ ಅರಿಮೆಯೇ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಉಳಿವಿಕೆಗಾಗಿ ಬಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಈ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗಿನ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಶಾಶ್ವತವಾದದ್ದೆಂದು ಆಧುನಿಕರ ಸ್ಕೂಲಿಂಗ್ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅದನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು cyclical ಆಗಿದ್ದು ಮಾನವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸುಳಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ಆಚೆಗೂ ನಿಂತು ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲ ಬುದ್ಧ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಜ್ಞಾನ, ದುರಹಂಕಾರ, ಮೋಹ ಮತ್ತು ರೂಢಿಗೆ ಬಿದ್ದ compulsionಗಳು ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಗುರುತುಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಜಾತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಲಾರೆವು ಎಂಬ ಹಪಾಹಪಿ ಹಿಂಗುವುದು ಮಾನವ ದೇಹ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅರಿತಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯ. ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸ್ಥಾಪಿತ ಕಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ದಾಟಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ: ನಾವು ಮರ್ತ್ಯರು: ಮಾನವ ದೇಹದ ಮಿತಿಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಮರ್ತ್ಯರು ಎಂಬುದೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯು ಘಟಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಧೂತರ ಕನವರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹೋಗುತಿಹುದು ಕಾಯ ವ್ಯರ್ಥ ಇದರ

ಲಾಘವ ತಿಳಿದವ ಯೋಗಿ ಸಮರ್ಥ

ಬದುಕೇನು ಮಾಡಿದಿ ಇಲ್ಲೇ ಸುಳ್ಳೆ
ಮುದುಕಾಗಿ ಹೋದೆಯೋ ಭೀ ಹುಚ್ಚ ಮರುಳೆ
ಇದಕೇನು ಹೇಳುವಿ ಅಲ್ಲೇ ದೂತ
ರೊದೆದೊಯ್ಯುವರು ನಿನ್ನ ಯಮರಾಜನಲ್ಲಿ
(ಹೋಗುತಿಹುದು ಕಾಯ ವೃಥಾ: ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)
ಕಾಯ ಅಸ್ತಿರವೋ ಕಾಲ ದೇಶ | ಮಾಯವಾಗುವವೋ
ಹಾಯ ತಪ್ಪಿದ ಸಮಯ ಕಾಯಿರಿನ್ನಿಲ್ಲ
(ಯಾತರ ಕರ ಘಾತಿಸುತಿದ್ದದು ತಾವರೆಕೆರೆ ವೀರದಾಸಮ್ಮನ ಪದಗಳು)
ಕಾಲ ಕಳೆದ್ದೋಯಿತು ಜಾಲದೊಳು ಸಿಲುಕಿ ?
ಈ ಲೋಕದಾಟವ ಅರಿಯದೆ ಮರುಳೆ ||

(ಕಾಲ ಕಳೆದ್ದೋಯಿತು - ಸೊಲ್ಲಾಪುರದ ಜಯದೇವಿತಾಯಿಯ ಪದಗಳು)

ಇಡೀ ಜಗವೇ ಶಕ್ತಿಯ ಆಟ:

ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಅವಧೂತರು ಒಂದು philosophy, thought, idea ಅಥವಾ ಭಾವವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಅಮೂರ್ತದ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ:

ಯಾವ ದೇವರು ದೇವರಲ್ಲ
ವಾಯುದೇವನೆ ದೇವನಮ್ಮ
ಬೇವ ಆದರೊಳು ಇರುವುದು ತಂಗಿ
ಸಾವು ಇಲ್ಲದೊಂದು ಗಿಡ ಉಂಟಮ್ಮ

ಪಂಚ ಯೋಗವ ಮಾಡಬೇಕು ಮಗಳೆ
ಪಂಚ ಲಕ್ಷಣದಿ ನಡಿಬೇಕು ತಂಗಿ
ಪಂಚಮುದ್ರೆಯ ಬಲಿ ಬೇಕಮ್ಮ
ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ನುಡಿಬೇಕು ತಾಯಿ (ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಆಗಿರುವ ಈ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಭಾವಕೋಶದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಆಂತರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಅಗೋಚರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯ intense energyಯನ್ನು ಅವರು ತಮಗೆ ಕಾಣುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

ಯಾವ ದೇಶದ ಹೂವಿದ್ದಾವ
ಹೂವು ಎಂದರೆ ಹೂವು ಅಲ್ಲಾ
ಸೂರ್ಯವರ್ಣದ ಶುದ್ಧ ಹೂವ
ಸೂರಿಸೂರಿ ಆಗತಾವ
ಭಂದ ಭಂದ ಬೆಳಕ ನೋಡ
ಚಂದ್ರ ಜ್ಯೋತಿ ಹೂವ ನೋಡ

ದೇಶದೊಳಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ವಾಸ ಉಮದಿ ಗುರುದೇವ ಈಶನ ಮುಖದಲಿ

ಪುಟ್ಟಿದ ಗಿಡದ ಹೂವ ನೋಡ (ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವ್ವನ ಪದಗಳು)

ಈ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು, ಬೆಳಕನ್ನು, ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶಿವನೆಂದು, ಸಾಂಬನೆಂದು. ಈಶನೆಂದು, ಲಿಂಗವೆಂದು, ಗುರುವೆಂದು ಮನಗಾಣುವರು.

ಎಂಥಾದು ತೋರಿಸಿದಾ ಸದ್ಗುರುನಾಥಾ

ಸಂತೋಷ ಎನ್ನ ಮಾಡಿದಾ
ಸಾಗರ ದಾಟಿಸಿ ಯೋಗದ ಮಾರ್ಗ ಹೇಳಿ
ಸಾಂಬವ ತೋರಿಸಿದಾ

ರೂಪಕ್ಕೆ ರೂಪೆನಿಸಿದಾ
ಸರ್ವರಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಾ
ಭಾವಬಲಿತವರಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ
ಸುತ್ತಲ್ಲಾ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾ (ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವ್ವನ ಪದಗಳು)

ಅವರ ಜೀವನದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಇಂತಹ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆ ವಾಸ್ತವವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಭ್ರಮೆಯ ಕೋಶವನ್ನು ಭಿದ್ರಗೊಳಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ:

ತನು ಎಂಬೋ ಘಟದಲ್ಲಿ ಘನ ಗುರು ಶಿವತಾನು

ವಾಸ ಮಾಡ್ಯಾನ ತಂಗಿ

ಈ ದೇಹಕ ಬಂದು ಹಸು ತೃಷ್ಣೆಗೊಳಿಸಿತು

ಅದು ಬಲು ದೊಡ್ಡದು ತಂಗಿ? (ಬಿದನೂರು ಗಂಗಮ್ಮನ ಪದಗಳು)

ಈ ಅನುಭವದ ಮುಂದೆ ವಾಸ್ತವ ಲೋಕದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡಾವಳಿಗಳು ಅನಾವಶ್ಯಕವೆಂದೆನಿಸಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅವಧೂತರು ಅನ್ಯ ಮನಸ್ಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಎಂತಿಂಥಾದೆಲ್ಲಾನು ಬರಲಿ
ಚಿಂತೆಯೆಂಬೋದು ನಿಜವಾಗಿರಲಿ
ಬಡತನವೆಂಬುದು ಕಡೆತನಕಿರಲಿ
ಒಡವೆ-ವಸ್ತ್ರ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.
ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಸುಡುಗಾಡು ಸೇರಲಿ
ಬಡಿವಾರದ ಬಾಂಧವರು ಮಡಿಯಲಿ
ಗಂಡಸ್ತನ ಇಲ್ಲದ್ದಾಂಗಾಗಲಿ
ಭಂಡನೆಂದು ಜನಗಳು ಬೈದಾಡಲಿ
ಕುಂಡಿ ಕುಂಡಿ ಸಾಲವರೊಡೆಯಲಿ
ಬಂಡು ಮಾಡಿ ಬಯಲಿಗೆ ನಗುತಿರಲಿ
ಭಾಷೆ ಪಂಥ ನಡೆಯದ್ದಾಂಗಾಗಲಿ
ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಜನರೆಲ್ಲರು ನಗಲಿ
ಈಶ ಶಿಶುನಾಳೇಶನ ಭಜಿಸುವ

ಆಸೆಯೊಂದು ತಾ ನಿಜವಾಗಿರಲಿ (ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಇಡೀ ಜೀವಜಾಲದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯವು ಪಂಚಭೂತಗಳ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಅವತರಣಿಕೆಗಳು ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಅರಿತ ಮೇಲೆ, ಭ್ರಮೆ ಹರಿದ ಮೇಲೆ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತರಹದ ಭಿನ್ನಭೇದಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾರೆ; ಅಂತೆಯೇ ಜಾತಿಭೇದ, ಲಿಂಗಭೇದಗಳು ನಿರರ್ಥಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಗುರುವಿಗೆ ನಿಷ್ಠರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ:

ಜೀವದಾದಿ ಬಿಂದುವನ್ನು
ತೀವಿ ಉರ್ಧ್ವ ಮುಖವ ಮಾಡಿ
ಓವಿದಕ್ಷರದಲಿ ಕೂಡಿ ಬಿಡದೆ ಅನುದಿನ
ಕಾಲವೈರಿಯಾದ ಶಿವನ

ಭಾವದೊಳಗೆ ಬೆರೆಯಬಲ್ಲ

ಸಾವಧಾನಿಗಲ್ಲದೆ ಲಿಂಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು (ಉಡುತಡಿಯ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ)

ಗುರುವಿನ ಕಲಿಕೆಯು ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರ ರೂಪಿನಿಂದ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೇವಲ ಅನುಭಾವದ ಬುತ್ತಿ.

ಬರಕೋ ಪದ ಬರಕೋ

ಇದರನ್ವಯ ತಿಳಿಕೋ

ಅಡಿಗಣ ಪ್ರಾಸಕೆ ದೊರಕದ ಪದವು

ನುಡಿ ಶಬ್ದಕೆ ನಿಲುಕದ ನಿಜಪದವು

ಎಡತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ನಡುವಿನಕ್ಷರದಿ

ಕಡುಶೂನ್ಯದ ಗುರುತದ ಗುರುಪದವು

(ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ)

ಓದಬಾರದೆ ತರಳ ಓದಬಾರದೆ

ಓದಿನೊಳಗಣೋದು ಶ್ರೀಗುರು

ಬೋಧಿಸಿರುವ ಅರ್ಥವರಿತು || ಓದಬಾರದೆ ||

ಮೂರು ನದಿಯ ನಡುವೆ ಮಿಂದು

ಚಾರು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ ಮಠದ

ಆರುಮೆಟ್ಟುಲುಗಳೇರಿ ಸಣ್ಣ

ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆದುನೋಡಿ ||ಓದಬಾರದೆ||

ಈಡೆಪಿಂಗಳೆಯೆಂಬುವಂತಾ

ನಾಡಿಯೆರಡು ಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮ

ನಾಡಿಯ ಮದ್ಯೆ ಕುಳಿತು ಮುದದಿ

ನೋಡಿ ಸೋಹಂ ಸೋಹಂ ಎನುತ

||ಓದಬಾರದೆ||

(ಶಂಕರಾನಂದಯೋಗಿ)

ಈ ಅರಿವನ್ನು ನೀಡಿದ ಗುರುವಿಗೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪರವಶರಾಗುತ್ತಾರೆ:

ಏನ ಬೇಡಲಿ ದೇವಾ

ದಾರಿಯ ನಡೆಯುತ ಶ್ವಾಸದೊಳಾ ಸ್ಮರಣೆಯ ಬಲಿಸುತ

ಎತ್ತ ನೋಡಲು ಅತ್ತ ಚಿತ್ತದೊಳು ಹೊಳೆಯುತ

ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಯೊಳ್ ಅಸರಂತೆ ಇರು ದೇವಾ||

ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕಡಿಯುತ ಅಹಂ ಸೋಹಂ ಹಗ್ಗವ ತಿರುವುತ

ಮಜ್ಜಿಯೊಳ್ ಮುಳುಗಿದ್ದು ಹೆದರುತ ಬೆದರುತ

ಝಲ್ಲಿಸಿ ಬೆಣ್ಣೆ ತೆಗೆವಲ್ಲಿರು ದೇವಾ||

(ಜತ್ತ ಶಿವಲಿಂಗವ್ವನ ಪದಗಳು)

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ, ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಲಯ. ಇದು ಮಂದಿ ಮಂದಿ ಸೇರಿದಾಗ ಆಗುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಒಳಗೆ ಆಗುವ ಮೌನ. ಈ ಮೌನವು ಹುತ್ತಕಟ್ಟಿ ಕ್ರಮೇಣ ಬೆಳಗುವ ಬೆಳಕು. ಅದರ ಸಾಮೀಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಅವಧೂತರು ಇಂತಹ ಒಂದು ಕಲಿಕೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಎಂದು

ಬಯಸಿದವರು. ಕೇವಲ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಆಹಂಕಾರವೆನಿಸುವುದು ಸಹಜ:

ಅರಿವಿಲಿ ನಡೆದರ ಗುರುವು ತಿಳಿಸತಾನ |

ಆಗ ಆಗಿ ಚೊಕ್ಕ ಚೊಕ್ಕ ಆಗಿ ನೀ
ಪದಗಳ ಹಾಡಿದರ ಪದಗಳು ಇರಾವ ನಿಕ್ಕಾ

ಮಿಕ್ಕ ಪದಗಳ ಹಾಡಲಾಕ ಬರುದಿಲ್ಲ
ಆಗಬೇಕು ನೀ ಮೂಕ
ಮೂಕನಾಗಿ ನೀ ಲೋಕನಾತನ ನೆನಿವಲ್ಲಿ ನೀ ಯಾಕ

ಕಾಕ ಗುಣದಿಂದ ಡೀಕತಿದಿ

ಪದಗಳ ಹಾಡುದು ಸಾಕ | (ರಾಚಿಪ್ಪಯ್ಯ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅವರ ತತ್ವಪದ)

ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಲಾಸ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಅರಿತು ತಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಧೂತರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬುದು ಯಾವುದೇ ರಚನೆಗಳಿಲ್ಲದ, ನಿರ್ಮಿತಿ ನಿರಸನಗಳ ಹಂಗಿಗೆ ಒಳಪಡದ 'ಜೀವ' ಲಯದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಹರಿಯುವಿಕೆ. ಈ ಜೀವ ಸ್ಪಂದನಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಯಾವುದೇ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದನ್ನೂ ದೈವಿಕಕ್ಕೆ ಏರಿಸದೆ, ಸಹಜವಾಗಿ ಜನರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುತ್ತಾ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುಗಳಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮವು ನೀನೇ

ಬ್ರಹ್ಮವು ನೀನೆಂದು ನಂಬಲೋ ದೊರೆಯೇ

ವ್ಯಾಪಾರ ಮೂಗಿನಲ್ಲ ಮೂಗಿನ

ವ್ಯಾಪಾರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ

ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಕಲವು ಎಲ್ಲ

ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನಿಲ್ಲ (ಚಿದಾನಂದಾವಧೂತರ ತತ್ವಪದ)

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಂಭ್ರಮವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನ್ಯೂನತೆಗಳಾಗಲಿ, ಲೋಪಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ದೋಷವಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಅರಿಯುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಜೀವದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದ ನಮ್ಮ ನೋಟಗಳಲ್ಲಿ, ಜೀವ ಸಂಭ್ರಮದ ಎದುರು ಮಾನವರ ಹಳಹಳಿಕೆಯು ಮೌಢ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ. ಜೀವದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿ ತನ್ಮಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಧೂತ ಪರಂಪರೆ ಯಾವುದೇ ಭ್ರಮೆಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜಂಗಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಯತ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

(ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತತ್ವಪದಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮಗ್ರ ತತ್ವಪದಗಳ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಸಂಪುಟಗಳಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.)

***

Caste and the Cost of Reform: A Reading of Tale-Danda and Oor Iravu

Abstract

Caste and Religion have been the most powerful and consistent forces that have defined the society of India since ancient times. The systemic segregation caused by the hierarchical Varna system and the caste hegemony have resulted in rampant discrimination among human beings and eroded the basic cords of humanity necessary for a harmonious society. Although several reformatory movements led by many saints and social reformers and mass agitations by the oppressed and Ambedkarite movements have tried eradicate the caste system and ensure equality, caste has still remained embedded in the very fabric of Indian society have deep ramifications even till day. It is within these dark realities of caste based oppressions like honour killings, murders and violence that flood the newspapers even today that this paper explores Girish Karnad's Taledanda which is a powerful critique of caste, religious orthodoxy, and social injustice in Indian society and C.N. Annadurai's Oor Iravu, a short film from the anthology Paava Kadhaigal which exposes the horrors of caste pride, the illusion of familial love, and the deep-rooted violence that can lurk beneath tradition. Taledanda and Oor Iravu are comparatively analysed to understand the dynamics of Caste that is intertwined with the personal lives of people and underpins

B.C.Vinutha ¹

Associate Professor of English,
Kalpataru First Grade Science
College. Tiptur-572201,
Karnataka State.

Dr. Pooja Halyal ²

Associate Professor,
Department of Studies in English,
Rani Channamma University,
Belagavi -591156,
Karnataka State.

socio-political exegesis of Indian society since centuries now.

Key Words : Caste, Varna system, Discrimination, Systemic Oppression, Honour Killing

Introduction

Girish Karnad's *Taledanda* is a historical tragedy that explores the 12th-century reformist movement led by Basavanna, a Saint-reformer in Kalyan, Karnataka. The play centers on the rise and fall of the sharanas, a community of poet - philosophers who rejected caste hierarchy, idolatry, and ritualism, advocating for social equality, spiritual freedom, and gender justice. King Bijjala, a low-caste ruler, as he is a Kalachurya, supports Basavanna's ideals, but faces betrayal from his son Sovideva and orthodox Brahmin advisors. Political intrigue leads to Bijjala's imprisonment and eventual assassination, symbolizing the collapse of the reformist vision.

The three-act play highlights the deep-rooted caste prejudices and the tragic consequences of challenging social norms, especially through the inter-caste marriage between a Brahmin girl Kalavati and a cobbler groom Sheelavanta that triggers violence and beheadings. The play also critiques patriarchal structures, portraying high-caste women as voiceless and marginalized, with characters like Rambhavati, the Queen and Lalitamba, Kalavati's mother embodying stereotypical roles. Despite the sharanas' progressive beliefs, their movement ultimately fails, and their followers later form a new caste—ironically replicating the very system they opposed.

Basavanna's spiritual order, reinforced the ideals by promoting the equal worth of all individuals before the divine, helping to dismantle oppressive social norms, mystics fostered inclusive spaces—such as Anubhava mantapa—that welcomed people from all social backgrounds, especially those marginalized by the caste system. He inducted people from all castes into the folds of Lingayat, and called them 'sharanas' who are all one irrespective of any divide, be it caste, class, gender or race. Therefore, Lingayatism rooted in the broader philosophical ideas promotes a classless and casteless society by emphasizing the inherent equality of all beings and the dissolution of ego-based identities. Its teachings focus on interconnectedness, compassion, and the concept of encouraging respect and empathy beyond birth or status. *Taledanda* critiques the rigid caste system that is operational till today despite Basavanna's teachings of Lingayatism that advocates for equality and spiritual unity of the entire human race. The play explores the tension between orthodox Brahmanical traditions represented by Manchanna, Damodhara Bhatta, Bhagirathi and the radical ideas of Basavanna's followers including Jagadeva, Kakkayya, Haralayya, Madhuvarasa and others. Karnad shows how noble ideals can clash with entrenched societal norms, often leading to tragic consequences.

The play begins with the unfolding of the effects of Basavanna's preachings which gathered poets, mystics, and philosophers in the city of Kalyana, forming a vibrant community that rejected idolatry and temple worship, promoted gender equality, and condemned caste discrimination. The spell of his personality, integrity, egalitarian thoughts and principles documented in his Vachanas and their impact on society is presented by Karnad in the very first act of the play. But when his radical thoughts lead to Madhuvarasa, a Brahmin's decision to marry his daughter Kalavati to Shilavanta, son of Haralayya, a cobbler, the movement faces violent backlash, leading to bloodshed and the

collapse of Basavanna's utopian dream. The inter-caste marriage becomes the turning point and what begins as a celebration of love and equality quickly spirals into violence. The brutal execution—taledanda, or beheading—of Haralayya and his son marks the collapse of Basavanna's dream and underscores the tragic cost of reform.

Karnad presents how Basavanna's thoughts of equality, ideas of work as worship, of internal and external purity and establishment of direct communion with God were beyond the normal understanding of common people of the times. The mass following of people elevating Basavanna to a godly status and circulating ideas of him as a miracle-monger, and their blind adherence to what he says, without learning the exact import of his message is amply presented in the play, suggestive of the dangers of blind hero-worship. In fact, when Basavanna learns of people's belief in the rumour of his performance of a miracle, he pleads to them with folded hands saying "I beg of you. Don't follow me around like this. There was no miracle in the Treasury. Don't shame me with this wanton talk of God's miracles! (p. 25) so, in a way the revolution went out of grasp of Basavanna himself. It's in the character of a seventeen year old Brahmin youth Jagadeva, that one can see the raw and unbaked impact of Basavanna's thoughts and ideals. Being a hot blooded adolescent of seventeen years, he wishes to put to action Basavanna's ideals of untouchability, and in the first act, his insistence on Mallibomma, tanner's son to enter his home can be seen as his enthusiastic practice of Basavanna's ideals. His leadership role in protecting the royal treasury from being tampered by King Bijjala's son Sovideva in the absence of Basavanna from the headquarters of Kalyana, by gathering more than fifteen thousand sharanas reflects his organizing skills. But when Jagadeva does not receive any applause, rather the entire crowd of sharanas is besotted by the charisma and divinity of Basavanna, his inner expectations get revealed. He tells Basavanna that despite his father's bedridden state and his mother's insistence on his being at home, he still led the march to the Treasury because - "To make sure Basavanna's honour remained untarnished. To establish his glory in perpetuity. That's why! Tomorrow I shall be the talk of the town, I told myself. I shall be the hero of the sharanas. I could see myself taken out in procession, hosted on the shoulders of my friends and companions! And what happened?...And this morning, as I emerged from them, I was told - Basavanna has performed a miracle Basavanna! No mention of me." (P 30)

So it can easily be deciphered that people like Jagadeva wish to emerge as leaders and achieve their glory by associating themselves with the happening people of their times. So there is no selfless intention in their actions and hence towards the end, we see Jagadeva as a reckless young man who does not have any patience to understand the plight of the ousted king Bijjala, who had protected the sharanas in his kingdom, at the cost of garnering opposition from the gatekeepers of orthodox tradition. Instead of releasing the benevolent king from captivity, Jagadeva murders Bijjala for no valid reason but in order to acquire his own glory as a leader of the sharanas. Jagadeva is representative of all those masses of people who wrongly interpreted Basavanna's preaching that led to unnecessary and mindless mass murders and the resultant anarchy in Kalyana.

The major distortive contention in this bloody revolution was caste, which is so deep rooted in the

psyche of Indians that king Bijjala of Kalyan, who himself does not have a royal lineage, but comes to power owing to his abilities, is unable to erase his caste even after establishing himself as a successful king. He says - “One’s caste is like the skin on one’s body. You can peel it off top to toe, but when the new skin forms, there you are again: a barber-a shepherd-a scavenger!”(P. 15) This observation holds true even today, as even today people are understood, segregated and receive differential treatment on the basis of their caste. Caste prejudices are so deep seated that in the play, when Jagadeva, Mallibomma and Kalayya have teamed up as sharanas with a united purpose of entering the palace to capture the errant Sovideva, there still lurks suspicion about one another as they are not from the same caste. Kalayya’s remark is significant when he says to Jagadeva - “And all along, while we were arguing and shouting and tying ourselves into knots about how to get inside the palace, you just sat there-smiling smugly-feeling superior, the solution already in your hands, didn’t you? You Brahmins, you are all the same. You’re only interested in having the laugh on others. (P.71) So, if the so called inspired youth who came under the direct influence of Basavanna during the 12th century when the revolution was ripe, could not cast away caste prejudices how can the society be freed from caste consciousness in the later periods of time?

It is this continued hold of the caste paradigm in Indian society that has led to violence, oppression and atrocities even in 21st century India, which has adopted the most egalitarian Constitution and formulated strict laws of human rights and stringent punishments for any lapses. The news reports of caste based atrocities are almost regular even today. So, if Taledanda ends with Basavanna devastated, his movement shattered, and families were torn apart, in modern times, families are boycotted, imprisoned, or killed—not for crimes, but for love across caste lines. One such example of honour-killing is presented in a short film Oor Iravu. Both Taledanda and Oor Iravu confront the devastating consequences of caste-based violence, though in vastly different contexts. Oor Iravu presents a modern, intimate tragedy where a father murders his pregnant daughter for marrying outside their caste, exposing how caste pride can masquerade as familial love. In contrast to Taledanda which explores ideological conflict and the collapse of utopian reform where reformers advocating for caste equality face brutal backlash, including beheadings, Oor Iravu focuses on personal betrayal and emotional trauma. Yet both works underscore a chilling truth—caste remains a deeply entrenched force, capable of destroying love, progress, and even life itself.

In the film that is directed by Vetrimaaran as part of Paava Kadhaigal, Sai Pallavi plays Sumathi, a pregnant woman who eloped and married a Dalit man, defying caste norms and Prakash Raj portrays her father Janakiraman, who seemingly reconciles and invites her home for a baby shower. But what unfolds is a brutal act of honour killing, where the father poisons his daughter, leading to her death along with the unborn child exposing the horrors of caste pride, the illusion of familial love, and the deep-rooted violence that can lurk beneath tradition. The final scene of Oor Iravu, is a harrowing portrayal of honour killing—stripped of any cinematic gloss and delivered with raw emotional brutality. It unfolds in a claustrophobic domestic space, where Sumathi, a pregnant woman, is poisoned by her own father,

Janakiraman, for marrying outside their caste. What makes this climax so devastating is not just the act of murder, but the emotional betrayal that precedes it.

After being poisoned, Sumathi's vomiting blood is not just a medical emergency—it's a metaphor for the violence caste inflicts on the body and soul. Her pleas for help, her desperate calls to her husband, and her appeals to her father's love are met with cold detachment. Her father Janakiraman's insistence that he's protecting his family's honour reveals the twisted logic of caste pride. His lack of remorse, his calculated cruelty, and his desire for a "quick and painless" death expose how deeply caste ideology can override basic human empathy. The film further presents Sumathi's mother's helplessness. Locked away and silenced, Sumathi's mother becomes a tragic witness to the crime. Her later testimony and institutionalization reflect how patriarchal systems punish not just the victims, but those who dare to speak out. Sumathi's words when she confronts her father - "Look me in the eye and tell me to die" - is the emotional peak of the film. It's not just a daughter pleading for life; it's a woman demanding accountability from a man who has weaponized fatherhood. She finally says "I will die just like you wanted. Let me die with dignity. How can you lead a normal life after murdering your daughter? How will you sleep peacefully? You are making a mistake papa, an irrevocable mistake." However, the film ends with a realistic postscript of injustice where the court's acquittal of Janakiraman due to "insufficient evidence" and the mother's confinement to a psychiatric facility underscore the systemic failure to protect victims of caste violence. Sumathi's husband Hari's appeal, supported by activists, becomes a faint glimmer of hope in an otherwise bleak landscape.

Conclusion :

This film is not just a cinematic moment—it's a moral reckoning. It forces viewers to confront the inhumanity that caste can breed, even within the most intimate relationships. Like Girish Karnad's *Taledanda*, which dramatizes the beheading of reformers for defying caste norms, *Oor Iravu* shows that the cost of challenging caste is often paid in blood. Thus, both works ask: What kind of society kills its own children in the name of purity? And more hauntingly: How do we live with that silence afterward? And these questions are recurrent which have found no answers.

Thus Karnad's play shows how state power often fails to protect reformers. Today, legal systems still struggle to shield inter-caste couples from violence. In both the play and real life, the emotional toll is immense. It is therefore necessary to keep alive the valuable humanitarian principles that are embedded in the Vachana literature and the Sufi literature, which can weave values of acceptance, resilience, and love that deserves celebration.

References :

1. Karnad Girish. *Tale-danda*. New Delhi: Ravi Dayal Publishers. 1993
2. Paava Kadhaigal-anthology drama film consisting of four short films, *Oor Ivaru* is one of them, directed by Vetrimaaran, available on Netflix.

Culture of Worshipping Human Soul- Practices of Veerashaiva Community

Different religions and religious sects have invented various ways to achieve liberation or moksha. 8 fold path of Bhuddhism, three jewels or rathnatraya-(right faith, right knowledge, and right conduct) of Jainism, Three pillars(namjapa, Kirat Karna, (honest living) and Vand Chakna(sharing and selfless service) of Sikhism , Shatstala Siddantha of Veerasahaivas are a few models . After the powerful intervention of British culture in the 18, 19, and 20th century India, the whole Indian population underwent a collective cultural amnesia which made the Indian culture to remain with the superficial practices, blind beliefs now. The present day religious culture has remained with cultural practices without its soul of logic and rationale under it. This has led to the gradual decline and degeneration of religious practices as well. At this juncture, it is absolutely necessary to collect these practices and recreate them to their fullness in order to understand the past and its existence in the present . These actions help us to recreate, reform and rejuvenate old knowledge systems in and around us. To this effect, I visited the popular Veerashaiva mutts and consecrated places in and around Tumkur. I examined all the activities in these consecrated places -especially the offerings and blessings. Unlike Vedic temples, Veerashaiva temples do not belong to mythological gods and goddesses . They

Dr. Jyothi K.B.

Professor

Government First Grade College

Koratagere, Tumkur District.

jyogowdev@gmail.com

are the holy graves of gurus who have attained Samadi state. Some are the consecrated spaces where the guru stayed for a while and pursued penance and diffused Sharana tatva. Though some Veerashaiva temple complexes has figurines of mythological Hindu gods and goddesses in the main gopuram, the main diety of the temple in the garba gruha is guru himself. These sculptures are constructed to signify the spiritual heights of the yogi or a guru attained on par with the mythological gods. The Veerashaiva temple complexes have carvings of the miracles the guru performed in his life time.

I visited Kare Kurchi, a religious consecrated place in the Bangalore- Honnavar Highway near Kondli cross. It is a seat of Shri Guru Siddarameshwara also called as Gadduge. During his stay in the district, for religious diffusion of Sharanatatva, he stayed in different places of the district. After he passed away, these places have become consecrated places. Kare Kurchi is one such place. The early morning pooja happens in the stone hollow where the guru stood upturned and performed penance. The food offered to the deity-the guru himself -is raw, soaked overnight pulses. Fruit salad of mixed fruits like apples, palms, bananas, chikkus, with varieties of dry fruits added with honey is a delicacy offered to the guru. Recipes which require pounding, powdering, and kneading are done in the temple premises itself. To put together, early morning fruit diet with coconut , banana offerings, is compulsory for the chief diety- Guru Siddarameshwara. Different forest flowers, leaves, greens, aromatic flowers like Lingada flower, are offered here. Medicinal leaves of Bilvapatre and coconut water are mandatory offerings. Devotees bring these offerings as a sacred duty to the reminiscence of the guru. The red cloth called Kavi is given to the priest of the hollow rock temple in the name of the guru. Rarely, It is not uncommon to see the Bilva fruits and toddy offered at the various selected samadis of various matadeeshas and sacred oxen of the Kare Kurchi mutt. Various matadeeshas who practiced different paths (like staying alive only by consuming fruits, or sacred water)towards moksha will be offered the same in their samadis(sacred graves). The bhasma, vibhooti , sandle wood paste , dhoopa, deepa offered to the guru who manifest in the form of linga are similar to tantric practices

The next consecrated place I visited, was Godekere -another seat of Guru Siddarameshwara. The old practices still continue here. Guru Siddarameshwara believed that Gangamma, - the water goddess is his mother because he experienced drought in Tumkur as well as his home town Solapur in Maharashtra. He never did anything(building of tanks, well, mutts, bridges) without provision of water . He prayed Gangamma first. Even now, in Godekere the Siddarameshwara Gaddige- temple complex , the early morning pooja begins by bringing water(Gangamma) from the hill hollows/ holes in Brahmi Muhurat. The priest has to walk 4 miles on the sacred cloth from the water hollow when the devotees bread open coconut shells and pour fresh coconut water continuously on his feet as he walks with the pot of ganga on his head.

I visited Gubbiyappa temple in Gubbi. Gosala Channabasaveshwara is also called as Gubiyappa. In 13th century, the main diety of Gubbi Channa Basaveshwara temple- Guru Gosala Channa Basaveshwara had a practice of going for early morning walk in his wooden sandals around Gubbi

town. Devotees still believe that the guru does this walk every day because the sandals wear away by the end of the year. Devotees bring new sandals for the guru every year during annual car festival. Devotees say that they are able to see the foot marks of the guru on the sandals.

The Tontada Siddalingeshwara temple of Yedyur has more than 300 figurines on the main gopuram which narrate the miraculous events and prescriptions done by the guru to help the ordinary people. People believe that the guru is the incarnation of Shiva. As all the Veerashaiva mutts have the similar offerings as in Kare Kurchi, Sahasra Rudrabhisheka, Rudrakshis, Sahasra Kamala pooja, Laksha Bilvarchana Lakshadeepas are also offered to Yedyur Tontada Siddalingeshwara on different occasions. The guru envisaged his devotees to wait for him outside the samadi place with the vibhooti before he went into the Nirvikalpa Samadhi. Then he passed away by attaining Samadi state. In the same place, devotees smear vibhooti as a compulsory practice even today.

All the above temple complexes follow unique directions of these popular gurus even today. In all these mutts, all the requirements of the guru for a celestial and ascetic life like food, clothing, medicines, recreation, aromatic and perfumed flowers are offered by the devotees - as if he is still living. The Doddada, Mayakkana Kunitha, Veerabhadra Kunitha, Donne Siddaramanna Kunitha, Nandi Kunitha, Harikathe are offered for the entertainment of the guru in these consecrated spaces. A human constructed forest is planted around these spaces. The forest produce is brought to the mutt complex by the devotees voluntarily. The produce is marketed and used for the development of the mutt. Theft is uncommon in these forests spaces which belong to the mutts. Some devotees offer selfless service in these mutts because they believe that service of the guru is a way towards moksha. The forest produce like honey, Atti, Aala fruits, coconuts are offered to the guru temple. To conclude, Lingayatism or Veerashaivism worships real human beings in flesh and blood who transformed into divine beings in their life time. It does not have a mythical god from heaven. The chain of divine beings continues to the next generations when a successor of the guru is chosen to the mutt by the devotees. The sacred Veerashaiva agamas and devotee consciousness prescribes processes to transform the successor human being into divine beings. The Veerashaiva society presumes the new one in the frame of the old one. Every generation has a guru. The teachings of the popular guru are collected and preserved permanently in the mutt. Gurus with their individual eccentricities and merits express their existence through various practices in these mutts even today after hundreds of years.

***

Vachana Literature: Poetry, Protest, and Social Philosophy

Vachana literature, a body of poetic sayings composed in twelfth-century Karnataka, has often been interpreted as devotional writing. Yet, a deeper engagement reveals it as a cultural revolution in verse. This paper argues that vachanas are best read not merely as religious expressions but as radical interventions in the socio-political and literary fields of medieval South India. By using the spoken Kannada idiom, the vachana poets undermined the exclusivity of Sanskrit scholarship and placed spiritual authority in the hands of common people. Through critical analysis, this study explores their form, themes, contradictions, and afterlives, showing how vachanas functioned simultaneously as poetry, protest, and philosophy.

Introduction

When we read a vachana, we encounter more than a devotional utterance; we encounter a challenge. These compositions arose in a context where temple economies, caste hierarchies, and priestly authority structured nearly every aspect of life. Against this order, Basavanna and the sharanas proposed a vision that gave equal weight to artisans, peasants, and women. Their choice of everyday Kannada, free of the ornamentation that characterized classical Sanskrit poetry, reflected a commitment to accessibility and equality.

Archana Venkatesh
Department of English
Pallagatti Adavappa Arts & Commerce
College Tiptur

Scholars sometimes dismiss vachanas as “folk sayings,” but such a view underestimates their sophistication. The sharp brevity of a vachana was not a weakness but a deliberate strategy—an artistic form suited for oral transmission and collective memory. The present paper examines vachanas not as passive reflections of bhakti but as a literary experiment designed to destabilize entrenched power.

Historical Background

The emergence of vachana literature must be situated within the socio-economic ferment of twelfth-century Karnataka. Feudal structures were consolidating, and temple-based economies thrived on the labor of lower castes. Into this world stepped Basavanna, minister in King Bijjala’s court, whose philosophy of Kayaka (dignity of labor) and Dasoha (sharing of surplus) redefined the meaning of religious practice.

The sharanas’ revolt was not armed but verbal: they sought to dismantle social hierarchies through literature. The breadth of participation—cobblers, weavers, potters, women mystics—was unprecedented. However, over time, this radical ethos hardened into an institutionalized community, the Lingayats. This paradox—revolutionary beginnings giving way to structure—is a critical lens through which vachanas must be evaluated.

The Poetic Form of the Vachana

Vachanas are unmetered, colloquial, and direct. This stylistic choice was intentional: it rejected the artificiality of ornate prosody. In literary history, they stand as one of the earliest experiments in vernacular free verse. The plainness of diction hides a sharpness of thought; the aphoristic tone allowed them to be recited, remembered, and debated in public spaces.

A closer look shows that form and politics were intertwined. The refusal of rigid meter mirrored their refusal of rigid hierarchy. The poetic innovation was inseparable from the social vision—to democratize not only worship but also literature itself.

Themes and Critical Questions

1. Devotion Beyond Ritual

Vachanas consistently mock empty ritual, insisting on sincerity over formality. Yet, if ritual is discarded altogether, what remains to bind a community? One may ask whether rejecting temples and priests was liberating in the short run but unsustainable in the long run, since collective traditions also rely on shared practices.

2. Caste and Social Justice

Their strongest critique targeted caste. “The rich build temples; the poor offer devotion,” writes Basavanna, collapsing centuries of hierarchy into one striking line (Ramanujan 74). While the aspiration was radical, modern

Lingayat communities still exhibit caste distinctions, suggesting the vachanas' egalitarian call was powerful as an ideal but uneven in practice.

3. Women's Voices

The vachanas gave unprecedented visibility to women. Akka Mahadevi's bold rejection of patriarchal norms, symbolized by her refusal to wear clothes, has been celebrated as feminist resistance. Yet, her path of radical renunciation sets a high bar. Did it empower ordinary women or only establish a symbolic model? A critical reading shows both possibilities.

4. Work and Sharing

Basavanna's principle of Kayaka-Dasoha envisioned dignity for all labor and redistribution of wealth. This anticipates modern discourses on economic justice. Still, it assumes voluntary participation, leaving unresolved the deeper structures of exploitation.

Comparative Reflections

Placed in conversation with other bhakti poets, especially Kabir in North India, the vachanas show intriguing parallels. Both rejected ritualism, both wrote in vernacular languages, and both addressed inequality. Yet there is a striking divergence: Kabir remained outside institutional frameworks, while vachanas produced a sect. This difference illustrates how reform movements can either remain fluid or crystallize into orthodoxy.

Cultural Impact and Contradictions

The vachanas reshaped Kannada literature by opening it to spoken idioms. They also introduced new social subjects into literature—potters, cobblers, women mystics. However, their eventual absorption into a sectarian framework meant that the sharp edge of critique dulled over time. What began as an inclusive, boundary-breaking discourse gradually turned into an identity-bound community. The vachanas thus embody both the triumph and limitation of reformist literature.

Contemporary Relevance

What makes vachanas timeless is their insistence on questioning. Their denunciation of caste resonates with modern struggles for equality. Their valorization of women's voices prefigures feminist discourse. Their respect for manual labor parallels present-day calls for dignity in work. And yet, their theocentric framework may not easily translate into a secular context. Their relevance today lies less in their specific theology than in their ethic of interrogation—a willingness to confront entrenched authority, whether social, religious, or political.

Conclusion

The vachanas are not relics of medieval devotion but living documents of dissent. Their brevity and

simplicity should not deceive us: behind each line lies a critique of power. They remind us that literature can be a weapon as sharp as any sword, dismantling hierarchies through words.

To read them today is to continue the questioning they began: Why do hierarchies persist? How can equality be realized? What does true spirituality mean? In posing such questions, vachanas remain profoundly contemporary. Their legacy is not in fixed answers but in a tradition of resistance that demands constant renewal.

Works Cited :

1. Blake, Michael. The Origins of Virasaiva Sects: A Typological Analysis of Ritual and Associational Patterns in the Bhakti Movement. Motilal Banarsidass, 1992.
2. Kalburgi, M. M. Vacana Sahitya: Itihasa mattu Vimarshe. Kannada University, Hampi, 1993.
3. Naikar, Basavaraj. Dimensions of Vachana Philosophy. APH Publishing, 2000.
4. Ramanujan, A. K., translator. Speaking of Siva. Penguin Classics, 1973.
5. Schouten, Jan Peter. Reform Hinduism and the Lingayats. Motilal Banarsidass, 1995.

***

IMPORTANCE OF BASAVANNA'S VACHANAS IN CONTEMPORARY SOCIETY

Lokeshwaraiah C M S ¹

Associate Professor

Department of English

Kalpatharu Pallagatti Adavappa

Arts and Commerce First Grade

Collage Tiptur - 572201

lokeshcmath@gmail.com

Pooja J K ²

Guest faculty

Department of English

Kalpatharu Pallagatti Adavappa

Arts and Commerce First Grade

Collage Tiptur - 572201

poojabhatabi@gmail.com

In this paper we wish to present the significance of Basavanna's vachanas in the contemporary society. The aim of the paper is to highlight the contemporariness of vachanas on literary texts and social movements of our times. The downtrodden, lower caste and class movements have all drawn inspiration from vachanas. Even today, at least fifty plays, a hundred novels and innumerable poems, dealing with the main concerns of vachanas, have been penned. During the past five centuries, at least 20,000 'Tatvapadas' (another poetic form composed by saints) resemble vachanas in style and content. Many folk performances have been composed on the lives of vachanakaras (writers of vachanas). 'Vachana Gayana' (singing of vachanas) has been developed as a significant branch of the Carnatic and Hindustani Classical Music.

Vachanas are a source of inspiration for many important cultural shifts of Karnataka. Throughout the past eight centuries, Kannada culture has negotiated with vachana discourses and has used it to probe important cultural issues. Even today, various institutions have taken up the task of educational and social reform, owing to the influence of vachanas.

On the basis of this the paper tries to analyze the relevance of vachanas in contemporary times with reference to a few of Basavanna's vachanas.

Key words :

Movement, social reformation, gender inequality, discrimination, social hierarchy.

Introduction

Literature is universal. It has no barriers such as time, space, language, society, culture or any such restricted boundaries, for, every literary text, one way or the other, will have a relevance in all times and all places. This has been true in the case of Vachana Literature of Kannada also. 'Vachana' (which means speech / utterance) is a unique and distinctive form of the Kannada literature. Composed in a free verse form, it was flourished in the 12th century as a movement for social reforms by taking up a great social responsibility of annihilating the evils of the society of that time.

Vachanas are unique because no such literary form can be seen in any languages of the world. They are philosophical in tone expressing the reality of life. Life's reality is always relevant whenever or wherever or whichever language it is expressed. Therefore, it is obvious that the vachanas are universal. Thus the paper hopes to address on how vachanas are relevant today as they were at other times of the past.

Vachana is sacred literature, like Vedas, Bhagavad Gita, Quran and such other texts. Vachana literature is the first to get popularity among common people because of its use of simple language to talk about complex matters. Vachanas were composed not only as a literary form, but they were also used as a means of social reforms to construct a new ideal society. This has been popularly considered as the Vachana Revolution.

Vachanas are written in the language of common people drawing graphic examples from everyday life. According to an estimate, about 22,000 vachanas of about 130 vachanakaras, including 30 women, are available today. Many of them have been translated into various languages by various translators. Four major vachanakaras of the period are referred here: Dasimayya, Basavanna, Allama Prabhu, and Mahadevi Akka.

Vachanas are literature but not only merely literary. They evolved a kind of social movement in the 12th century for the sake of social reformation, equality, justice. In the 12th century, the Hindu society celebrated superstitious ideas, blind beliefs, meaningless gender inequality and caste hierarchical system. At that time, Basavanna emerged in revolutionary way as a hope of forthcoming goodness.

Basavanna is one of the greatest philosophers, who fought for freedom, equality and human rights. Basavanna was born in a high placed and well connected Brahmana family about 1132 A.D. in a place named Bagevadi in Vijayapura district. His parents were Madarasa and Madalambike. In Brahmin families Upanayana (a religious ritual) is a must. At his age of eight years, his family decided to do it for Basavanna. But, Basavanna refused it, left home and spear headed the formation of Anubhava Mantapa (a parliament of vachanakaras). There he served as its advocator, wrote vachanas, discussed the ways to solve social evils, implemented them and became Anubhaavi Basavanna (a complete, educated, experienced, great personality).

In this paper the aim is to talk about the 12th century vachanas which are more significant to contemporary society. The vachanakaras tried to eradicate the social problems of 12th century, which are burning issues even in contemporary society. Downtrodden people suffer from caste and class discrimination even today. Vachanas have inspired many lower caste writers.

Except the scientific and technical advancement, today's society is not so different from the social conditions of 12th century. It resembles the 12th century cultural, social, political, economic and religious situations. In fact, with the advancement of social media today, many people are promoting castism, fundamentalism, communal conflicts, violence, superstition, and so on.

Vachana Movement revolted against certain social institutions, especially, the Varnashram system which, sidelined promotion of equality, brotherhood, freedom, widow re-marriage, women education, social reforms, and such values, but instead promoted castism, child marriage, severe restrictions for women (especially widows), blind beliefs, etc.

The ancient Hindu religion is based on karma doctrine and sanctions. Varnashram system divided the society into four groups: Brahmana, Kshatriya, Vaisya and Shudra. Brahmins have the highest status in the society and Shudra have the lowest. People's works depend on the caste or clan to which they were born. Varna (profession) was the deciding factor in determining superior and inferior castes of society. Thus, those who belong to superior Varna always remained superior and those who belonged to inferior Varna always remained inferior. There is no opportunity for anyone to shift from one Varna to the other. If anyone breaks this limit, they will be punished severely or done to death. This has been true since thousands of years.

Therefore, Basavanna advocated equality of men with a breath of vision and humanity unprecedented in the religious annals of the country. He did his best to eradicate the age long evils of the caste system. He asserted the dignity of labour, equality and liberty. For example, look at the following vachana:

A man works with iron and becomes a blacksmith Washes clothes and becomes a washer man
Weaves and becomes a weaver

Reads the Vedas and becomes a Brahmana Is there anyone in the world
Who is born of ear O! Lord Kudala?

See another vachana:

Outcaste Channayya is my father Cobbler Kalkayya is my grand father
Chikkayya is my brother is Kinnari Bommayya.

Do not you know me my Lord Kudala?

Social discrimination becomes obvious, when occupation becomes hereditary and caste the deciding factor. In these vachanas, Basavanna shows the significance of his principle "WORK IS WORSHIP". He makes counter attacks against those who foster castism, and provoke social inequality, conflicts and violence in the name of caste. Basavanna propagates that any man is not born into any caste; instead, he is bound to a caste; he is taught about that caste; he is brainwashed to develop a strong belief for that caste; he is inspired to do anything for the sake of that caste and so on. After

his birth only, he will know his caste.

In the first vachana, he explains what is real Varna. According to him, caste is not decided by one's birth, but by profession; any profession is neither superior, nor inferior; anyone, who wish to do any profession, is free to take up that profession. In the second vachana, he talks about the equality of all men, irrespective of any caste to which he belongs. He accepts the outcaste people as his fathers, grandfathers and brothers. Basavanna's such thoughts are so relevant today because there are so many people among us who are living against the principles of Shivasharanas (Devotees of Lord Shiva who are also the vachanakaras) like Basavanna.

Let us look at some other vachanas:

The rich will make temple for Siva What shall I, a poor man do?

My legs are pillars The body the shrine

The head cupola of gold

Listen o lord of the meeting rivers Things standing shall fall

But the moving ever shall stay.

A Brahmin by caste will be a dammed soul

He stretches his hand to receive the sins of others Is he equal to a devotee of God?

Is he equal to devotee of Linga?

saying that they will make Carpenter woman Machladevi a lady of higher caste
they make a golden cow.

Cook rice in castor oil and eat it what shall I say about them Koodala Sangama Deva

If a red fellow thinks of a black fellow can he turn black?

If a black fellow thinks of a red fellow can he become red

If a poor man thinks of rich person. Can he become rich?

If a rich man thinks of a poor man can he become poor?

Koodala Sangama Deva what can I say of those?

Boastful entertainers who think They have become blessed

By thinking of the ancients.

If breasts and long hair appear They call it woman.

If beard and moustache appear, They call it man.

The soul that lingers in between Is neither woman nor man

And that if the wife is a devotee, She need fear no pollution.

In India, in name of social hierarchy, the culture of difference has been established based on verna, caste, class and gender. Thus by the 12th century, distinctions of society like rich and poor, king and subordinates, priest and devotees, touchables and untouchables, man and woman, etc., had acquired giant proportions and had paved way for exploitation. The above vachanas show this ironically. Even today also, to boast of richness, to become popular, to become influential, to become dominant, many people are making discriminations in the name of these distinctions. Vachanakaras made a great effort to eradicate such class divisions. In fact, they did not wish for worldly material-

istic things which they called 'STHAVARA' (Mortal, as in the third vachana), they believed in 'JANGAMA' (Immortal, as in the same vachana). According to them, Sthavara is mortal but the Jangama is eternal. This is the great achievement of Sharanas that they rejected this culture of social discrimination and created an environment equal opportunities. Social equality was not a mere slogan in the vachana movement. Sharanas, both men and women from different Vernas, came together to show mutual respect, to do the practice of dining together and to establish marriage alliance between different castes. It was generally accepted with the concept of SOHAM (a mantra of making the purification of soul).

12th century vachanas highlighted the discrimination between poor (lower caste) and rich (higher cast) people: How lower caste people had been exploited by rich people; how they had not been allowed to enter into upper caste Hindu temples and to public places; how they had been restricted to use things like water, streets, etc., which belonged upper caste people. In our contemporary times also, we can see the same condition of the downtrodden. Most of the people have forgotten the ethics "live and let live: Live humanely and enable others to live likewise".

12th century Hindu religion was against inter-caste marriage. Today also, many of us are not digesting inter-caste marriages. If any couple belonged to different castes marry, our society will not let them live, sometimes, it will murder them. Basavanna criticizes such intolerance, caste fundamentalism and supremacy of the upper castes. For this, through the Anubhava Manatapa (a forum of Shivasharanas for social reform) Basavanna gave prominence to inter-caste marriage between people of upper castes and lower castes, education of women, widow marriage freedom to women, etc. These acts were not accepted by the 12th century society. Basavanna had to lose his job in Bijjala's palace (name of the king who made Basavanna as the minister). Even though Bijjala supported Basavanna in his brave effort to reform the society, caste system did not allow him to do so and brainwashed him to think against Basavanna. The contemporary society is also against the inter-caste marriage.

Conclusion

In the contemporary, vachanas are significant tools to understand the great revolution under the leadership of social reformers like Basavanna. Their vachanas are considered as wisdom literature. Vachanas tried to bring a social upliftment of poor and down trodden people. They are also like a mirror to show the demerits of the present society.

Works cited

1. A.K .Ramanujan. Speaking Of Siva. Penguin group. India ,United States,Great Britain. 1993.
2. Dr.H.T.Sasnur. Eleventh and Twelfth Century Kannada Literature., Ramakrishna Academy of education and culture, Bijapur.1991.(E.D.)
- 3.Dr.M.M.Kalburgi Vachana., Basavasamithi., Basava Bhavan., Sri Basaveshwara circle., Bengaluru.2012(E.D)

No Caste, Only Brotherhood: Social Vision in Basavanna's Vachanas

Vishweshwara Srikantha
Ullagaddi
P G Student
University of Mysore

True spirituality starts where human segregation ends. This thought is a central pillar to the radical vision of Basavanna. In this paper, I will talk about how Basavanna refused the caste system as well as his invitation to participate in community living, which was inspired by devotion, equal treatment, and ethics. In the 12th century, Karnataka, Basavanna wrote in a vachana style, which are brief and to-the-point statements. This style is written in the language used by the common people and is ideal for getting Basavanna's revolutionary social critique and the call to religion out to the people. He rejected the notion of birth-based superiority and ritualistic purity and chose to stand with honest work and devotion. In Basavanna's time, the Anubhava Mantapa was the only stage where he could maintain an open conversation while including all castes and genders; through it, he was able to establish a practical example of spiritual democracy which incorporated advanced ideas of equality and justice. The service to others and the work as worship principles that Basavanna followed—dasoha and kayaka—helped establish a community that was unified regardless of status at birth. More than a reformer, Basavanna was also a poet of human dignity whose message continues to be deeply relevant, energising movements for social inclusion, social equity, and

the unapologetic rejection of social discrimination.

Key Words: Basavanna, Vachana, Social Equality, Spiritual democracy, Inclusivity.

The caste system's practice and ideology in India, which have existed for centuries and shaped and divided society based on birth and privileges, and inequalities, is firmly entrenched in Indian history. The boundaries of the caste system don't just physically and socially separate people, they also silence communities. However, the spiritual and poetic voice of Basavanna, the Kannada philosopher and reformer from the 12th century, emerged forcefully against these restrictions, separation, and silence. Using vachanas, short, ordinary, accessible verses expressed in Kannada, Basavanna created a spiritual counter-culture by calling for the immediate rejection of all such divides (distractions) in the pursuit of community through shared values and devotion. In summary, while Basavanna's ideas spread a universalist message, they also were a force for ethical and social revolution.

This paper attempts to show how vehemently Basavanna rejected caste, an ideology that stands in the way of human unity, and demonstrate alternative conceptions for inclusive spiritual communities. We will discuss four vachanas as examples, each available in Kannada and English, which will show how Basavanna uses language that cuts through centuries of prejudice, with an unwavering demand for equality.

Caste systems ran deep in Basavanna's time; 'lower' castes were excluded from temples, education, and public space. The very idea of sharing food, or commensality, was pure fantasy. Spirituality was dictated by the intersection of ritual purity and birth, and exclusion became institutionalized.

Basavanna was steeped in the bhakti (devotion) movement and embraced an anti-Sanskrit ritualism by building a new discourse in the vernacular. The Anubhava Mantapa, a public hall for open discourse created at Basavanna's encouragement, was a model of inclusive community and bonds of egalitarianism. Here, men and women of all castes assembled to discuss philosophy, ethics, and social justice—an act of resistance to their exclusion from formal religious space.

ಹೊಕ್ಕಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನಿಮ್ಮೊಕ್ಕದನುಂಬವನ ಕುಲವೇನೋ !

ದೇವಾ ನೀನೊಲಿದವನ, ಸ್ವಾಮೀ ನೀ ಹಿಡಿದವನ ಕುಲವೇನೋ !

ಕುಲಕ್ಕೆ ತಿಲಕ ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ,

ನಿಮ್ಮಿಂದದಿಕ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ.

English Translation:

Do they ask the caste of one Who goes wherever he likes

And eats whatever is given by you? Do they ask the caste of one

Whom you have loved and saved?...

My Maadara Chennayya is the glory of all castes, Kudala Sangama, you are the support beyond all.

This vachana of Basavanna goes to the core of the caste system. This would be a good place to examine in more detail because it begins with a rhetorical question: "If a person can go where they like and eat what you serve them, do they ask you their caste?" With this opening, Basavanna opens

the door of inquiry, challenging the preoccupation with social divisions that assumes caste, status, and (un)purity is hierarchical and fixed in this world prior to having a relationship with God. For Basavanna, caste, social position, or status do not matter when a person gives themselves to God. What matters is their unique nature, the degree of their devotion, their "purity of being," not the fact of their birth.

He progresses through the vachana and poses another penetrative question: "If a person has loved you and saved you, do they ask you their caste?" Here, Basavanna illustrates the idea of divine grace. If God can love a person, who is anyone to classify them or emerge as their own criteria of exclusion? This line expresses Basavanna's radical egalitarianism; he will not consent to the idea that God's love is limited by human significance.

In the final passage, Basavanna references Maadara Chennayya, a cobbler and devotee who became an epitome of dignity among the marginalized. By claiming that Chennayya is "the glory of all castes," Basavanna redefines honor. Rather than associating it with on privilege of birth or ritual authority, honor, according to Basavanna, has intrinsic value of its own. As discussed above, it is devotion and moral agency that make someone honorable. Basavanna places his trust in God (Kudala Sangama Deva) as the only possible social equalizer, stating that God is existence and there is no existence without God (to support and recommend).

We see that this vachana is a spiritual declaration and a commentary on social realities. In what resemble the language of devotion, Basavanna uses an embodiment of comparable humility to dismantle prejudice (caste prejudice) and acknowledge universality (the idea that the divine supersedes manmade categories). He remarks, as others have, sectarian traditions do not create community, but mutual faith, kindness, and love do.

Notoriously forthright in this vachana, Basavanna remarks on the true imprisoning nature of caste. Opening with the plea, "Lord, do not put me into the burden of superior caste: there is nothing less," is an absolute reversal of virtue from mainstream society. In a world that glorifies high birth, Basavanna finds high birth an encumbrance in the pursuit of true humility and devotion to God. For Basavanna, caste privilege is not a blessing; caste privilege is a spiritual block.

He goes further in illustrating both with vivid references to the devotees' humble status—Kakkayya, the skinner; Daasayya, the washerman; Chennayya, the cobbler—representatives of castes that our society has tragically assigned to be socially excluded. In this instance, Basavanna embraces Kakkayya, Daasayya, and Chennayya as the true devotees of Shiva and recognizes the anguish they caused him by not accepting him because of his caste. In this case Basavanna's self-understanding reflects how deep caste-divisions are, even among those devout.

The repetition—"Look, Kakkayya will not offer... Look, Daasayya will not offer... Chennayya will not accept me"—had a tone of lamentation; it was almost as if Basavanna felt disconnected not only from the high-born world of his rejection but also from the marginalized world he cherished. This contradiction embodies the tension within him between his spiritual yearning for egalitarianism

and the intractable realities of caste.

The final lines, with the proclamation "Alas! Alas!! Lord Kudala Sangama!" is a prayer of desperation and recognition that only God can destroy the edges society will not obliterate; for Basavanna, divine grace is the only safe haven where human barriers of caste and hierarchy do not matter.

Essentially, this vachana embraces humility, social critique, and spiritual desire. Throughout the vachana, Basavanna does not glorify privilege. Instead, he wants to stand with the lowly and marginalized because he sees the true spirit of devotion in them. His words make it clear that true spirituality is not found in birth but in surrender to God's will and breaking down the divisions of humanity.

Basavanna's genius lies in the vision, but also in the poetic approach. His vachanas draw on metaphor, analogy, and ordinary speech to displace. The expression of spiritual kinship is found in images of shared meals, shared labor, and bodily kin. There is no interest in ritual purity, formalism, or mystic knowledge—what matters is authenticity, humility, and fearlessness of speech.

By using poetry, Basavanna was able to clash with the language used by the dominant Brahmanical order and transform its abstractions into the concrete particulars of lived experience. It was this quality that resulted in his message being significant and available to his own social base, and to future generations.

The principles advocated and promoted by Basavanna have resonated for centuries, and continue to provide habitual inspiration for anti-caste formations and struggles in Karnataka and elsewhere.... His lessons now present wishfulness and challenges for the peoples and leaders of the present day, cast large enough shadows to help remind us that we need to do more than just speak about equality. He acts as a reminder to us that it will take courage to cross the caste divide, to share in one another's joys and sufferings, but that this will radical but necessary step is essential for our spiritual and social development.

Today, we encounter Basavanna's continued relevance when we think about how powerfully the call for social cohesion and justice reverberates in today's calls for access to education, for inter-caste marriages, and for dignity in the workplace. The work of diversity, inclusion, and human rights can draw strength from Basavanna's poetic witness to human worth despite differences.

Basavanna's vachanas, in their marvelous simplicity and everyday beauty, invite readers and listeners to leave the comfort of social categories, which is a kind of security, and instead engage in the more risky, but truer work of building community. In this kind of spiritual unity, boundaries or exclusion are not possible. It requires a risky courage to see every person as family, rather than competitor; as devotee, rather than outsider.

The two vachanas discussed here affirm that a community can be made from within—through love for one another on terms of truth, righteous action, and love without fear. Basavanna's words are a clarion call to abandon the social culture of caste, to believe in bonds, and to recognize the soul's movement toward unity in diversity.

Work Cited :

1. Basavanna. Speaking of Siva. Translated by A. K. Ramanujan, Penguin Classics, 1973. Basavanna. Vachana Literature of the Veerashaivas. Edited by M. R. Sakhare, Karnatak University, 1969.
2. Michael, Blake. The Origins of Virasaiva Sects: A Typological Analysis of Ritual and Associational Patterns in the Bhakti Movement. Motilal Banarsidass, 1992.
3. Schouten, Jan Peter. Reforming Hinduism: Guru Devotion and Spiritual Authority in the Lingayat Tradition. Manohar Publishers, 1995.
4. Ramanujan, A. K. "On Translating a Tamil Poem." The Collected Essays of A. K. Ramanujan, edited by Vinay Dharwadker, Oxford University Press, 1999, pp. 274–291.
5. <https://www.knowra.com/gurus-and-mystics/basavanna>
6. <https://www.knowra.com/gurus-and-mystics/basavanna>

***

Voices of Dissent: Examining the Social Impact of Basavanna, Allamaprabhu and Kanakadasa

Ms. H. G. Sarvamangala ¹

Assistant Professor &
HOD of English
Sree Siddaganga College of Arts,
Science and Commerce
B H Road, Tumkur 572102,
Karnataka

sarvamangalasudhir@gmail.com

Ms. Madhushalini ²

Assistant Professor
Govt First Grade College
Railway Station Road, Tumkur
572102, Karnataka

grmadhushalini@gmail.com

The Vachana movement, a socio-religious revolution in 12th-century Karnataka, challenged the prevailing norms of caste and gender. This paper examines the pivotal roles played by Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa in this movement. Basavanna's emphasis on 'work is worship' and social equality, Allama Prabhu's mystical insights, and Kanakadasa's radical critique of caste through devotional songs, collectively reshaped the spiritual and social fabric of their time. Their Vachanas, composed in accessible Kannada, democratized spiritual expression, making it a powerful tool for social reform. This paper analyses the enduring impact of these Vachanakaras on Kannada literature and social thought, highlighting their continued relevance in addressing contemporary issues of inequality and social justice.

Introduction

In the heart of 12th-century Karnataka, a social and spiritual revolution was brewing. The Vachana movement, led by visionaries like Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa, challenged the rigid caste system and advocated for a direct, personal connection with the divine. Their voices, captured in the powerful and accessible Vachana poetry, resonated with the marginalized and offered a new path towards spiritual liberation. This paper

delves into the lives and philosophies of these three influential figures, examining their individual contributions and their collective impact on the Vachana movement and its enduring legacy.

Basavanna, also known as Basaveshwara, was a 12th-century Indian philosopher, poet, and social reformer. He was born in 1131 in Basavana Bagewadi (Kalyani Chalukya Empire), which is now part of the Vijayapura district in Karnataka. His early life was steeped in traditional Hindu practices, as he hailed from a Brahmin family. However, Basavanna was deeply discontented with the prevalent caste-based discrimination and societal inequalities. He rejected his Brahminical background to embark on a spiritual journey, challenging the established norms of his time. He rose to prominence during the rule of King Bijjala II in Kalyana, where he even served as a chief minister in around 1160 CE.

The socio-political environment of 12th-century Karnataka was marked by significant complexities, including rigid caste hierarchies, superstitions, and ritualistic practices. Basavanna's movement emerged as a powerful force against these issues, advocating an egalitarian and inclusive society. He spread his message through his poetry, known as Vachanas, which were written in simple Kannada, making them accessible to ordinary people. He introduced the concept of Ishtalinga, to be worn by everyone regardless of their birth, symbolizing devotion to Shiva. He also established the Anubhava Mantapa, a "Hall of spiritual experience," where men and women from all backgrounds could openly discuss spiritual and worldly matters. His famous quote "Work is worship" (Kayakave Kailasa) highlights how Basavanna's reforms addressed issues of caste, class, and gender and promoted values like dignity of labour and equality.

"Make of my body the board of a lute,
and of my head the sounding gourd,
string me with threads of nerves,
and let me play you, Lord of the meeting rivers!"

This Vachana uses vivid imagery to express Basavanna's devotion to Shiva. It also reflects his belief in the importance of personal experience in spiritual growth.

According to a paper titled "Basavanna's Contributions to Social Transformation and Women Empowerment" from IJCRT.org, "Basaveshwara fought against societal problems of the day, rose up against inequalities based on caste, class, and gender. He emphasized the dignity of labour, monotheism, and non violence while advocating and practicing the values of equality. His acknowledgement of women's uniqueness and rights was one of his many contributions to the regeneration of contemporary tradition-bound society." The famous line "Do not steal, do not kill, do not lie" reflects Basavanna's emphasis on ethical conduct and social responsibility and illustrates his teachings on moral living.

This quote from Basavanna's Vachanas speaks to his vision of an egalitarian society:

"For me, the Untouchables are the good people!
They eat without demanding caste,
they drink without demanding caste,

they do not ask for caste.

For me, those who understand the inner Self are the good people!"

Powerfully expresses Basavanna's rejection of the caste system and his belief in the inherent worth of all individuals. It highlights his radical approach to social reform and his emphasis on spiritual understanding over social status.

Allama Prabhu, a 12th-century Kannada poet was born in Balligavi, now part of the Shivamogga district in Karnataka. He was a wandering ascetic before becoming the head of the Anubhava Mantapa, a spiritual academy that attracted many Shivasharanas in the 12th century. He was known for his philosophical insights and his ability to express complex spiritual concepts in simple language. His Vachanas often explore the relationship between the individual soul and the divine, emphasizing the importance of self-realization and liberation from worldly attachments.

According to a paper titled "Allama Prabhu: The Epitome of Mysticism" published in the International Journal of English Language, Literature and Translation Studies, "Allama Prabhu was a great mystic, saint, and philosopher of the 12th century. He was a pioneer of the Vachana Sahitya who propagated the Veerashaiva philosophy through his Vachanas. His Vachanas were simple, short, and meaningful. They were full of wisdom and knowledge. He was a great social reformer who fought against the evils of society."

Here is a Vachana by Allama Prabhu that highlights his emphasis on inner purity over external rituals:

"If a dog eats the offering made to god,

what does it lose of its divinity?

If a devotee, though of low birth,

is filled with devotion for Siva,

would Siva despise him?

O Guheswara,

what do you lose of your divinity?"

This Vachana challenges the idea that purity is determined by birth or social status. It suggests that true devotion lies in one's inner state, not in external factors. Allama Prabhu criticizes the way religious figures exploit people's faith for their own benefit. He points out how these figures turn God into a commodity, something to be bought, sold, or used for personal gain. This Vachana challenges the idea that religious rituals and practices are more important than genuine devotion. It suggests that true spirituality lies in understanding the divine within oneself, rather than relying on external religious figures or practices.

This quote from Allama Prabhu's Vachana reflects his contribution to social reform:

"Look here, dear fellow,

The headman of the village

buys and sells god!

The accountant of the village

eats god for a meal!
 The astrologer in the village
 carries god in his armpit!
 O lord Guheswara,
 they all make a living on god! "

This Vachana criticizes the commercialization of religion and the exploitation of faith for personal gain. It highlights Allama Prabhu's emphasis on genuine devotion over ritualistic practices.

Kanakadasa was a 15th-century Kannada poet, philosopher, and musician. He was born into a shepherd community and faced discrimination due to his low social status. However, he rose to prominence through his devotion to Lord Krishna and his powerful compositions known as Kirtanas. Kanakadasa's Kirtanas often challenged social norms and advocated equality, making him an important figure in the Bhakti movement.

Kanakadasa's works are a treasure trove of social commentary and spiritual wisdom. His most famous work, "Ramadhanya Charitre," uses the metaphor of rice and ragi to explore themes of social inequality and the importance of humility. Rice, representing the higher castes, is initially considered superior, but ragi, representing the lower castes, is ultimately proven to be more nutritious and valuable. This highlights Kanakadasa's belief in the inherent worth of all individuals, regardless of their social status.

Kanakadasa's powerful line "Don't fight in the name of caste" translates a powerful message against social discrimination and highlights Kanakadasa's belief in the equality of all human beings and thus showcases his progressive views on social reform.

Conclusion

The Vachana movement, led by the visionary triumvirate of Basavanna, Allama Prabhu, and Kanakadasa, was far more than a spiritual revival; it was a profound social revolution. By democratizing spiritual expression and challenging the rigid, caste-based social order, these figures forged a lasting legacy of dissent.

Their emphasis on social equality, dignity of labour, and inner purity continues to resonate today, offering powerful frameworks for addressing contemporary issues of inequality and injustice. Ultimately, the Vachanas serve as a timeless testament to the power of a literary and philosophical movement to not only reform religious practice but to fundamentally reshape the social fabric of a society.

Bibliography:

1. Hiremath, R. C. Vacanas of Allama Prabhu: A study. Karnatak University, 1989.
2. McCormack, W. "Lingayats as a Sect." The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland, vol. 93, no. 1, 1963, pp. 59-71.
3. Nandimath, S. C. A Handbook of Virasaivism. Karnatak University, 1942.
4. Ramanujan, A. K. Speaking of Siva. Penguin Classics, 1973. Ramanujan, A. K. (1973). Speaking of Siva. Penguin Classics.

Concept of Creation and God

Introduction

The concept of God is the basic tenet of almost all religions. Theologians usually define God as all-powerful, all-knowing, transcendent, eternal and infinite. This paper deals with the concept of Creation and God in poems of Allama Prabhu. These concepts are being explored in the context of Hinduism. S.E Frost in his introduction to the chapter on the nature of God in the book Basic Teachings of the Great Philosophers (1989) notes that, "... the idea of gods came before the idea of God. The earliest peoples known did not think of there being only one god but rather believed in numerous gods: gods of trees, rivers, winds, the sky, the earth, and hundreds of others. In some cases one god was more powerful than the others, but he was one of many" (Frost 1989).

◆
Dr. Rekha kowshik. P.R
Principal,
BES Evening College of Arts &
Commerce Jayanagar
Bangalore

In Hinduism, the Upanishads are the basic philosophical treatises describing the nature of the God and soul. . Although the Vedas precede Upanishads they contain hymns to various gods and goddesses which are regarded as the entities ruling nature. But these deities are not divine in the strict sense of the word, rather they are considered as a

host of natural powers and symbols of the laws embedded in the visible universe. The four Vedas at their ends contain philosophical books known as Upanishads and these are the treatises which contain the description of the Supreme Divinity.

The Absolute Being in Vedantic terminology is called Brahman, who is Absolute, Eternal, Bliss, Consciousness, without a beginning or end. It is to be known and experienced everywhere and within one's own self. Abid Mustaq Wani in his article A Comparative Study of the Concept of God in Hinduism and Islam notes, "Creation out of nothing (ex nihilo) is alien to Vedanta. It is the Brahman itself out of which everything evolves and into which everything dissolves in endless cycles. Hence, creation is cyclic and not linear like Semitic belief" (Wani 2013).

The earliest statement of the Nature of Reality occurs in the first book of the Rig-Veda where it mentions: Ekam Sat-Viprah Bahudha Vadanti which means "The ONE BEING, the wise diversely speak of" (Coward 2002) The tenth book of the Rig-Veda regards the highest conception of God both as the Impersonal and the Personal: The Nasadiya Sukta states that "the Supreme Being is both the Unmanifest and the Manifest, Existence as well as Non-existence, the Supreme Indeterminable" (Coward 2002).

The Isavasya Upanishad says that the whole Universe is pervaded by Isvara or God, who is both within and without it. He is the moving and the unmoving, He is far and near, He is within all these and without all these.

The Kena Upanishad says that the Supreme Reality is beyond the perception of the senses and the mind because the senses and the mind can visualise and conceive only the objects, while Reality is the Supreme Subject, the very precondition of all sensation, thinking, understanding, etc. No one can behold God because He is the beholder of all things.

In the Brihadaranyaka Upanishad we are told that the Supreme Being is Pure Consciousness, in which subjects and objects merge together in a state of Universality. The Supreme Being knew only Itself as 'I-Am', inclusive of everything. As He is the Knower of all things, no one can know Him, except as 'He Is'.

Moreover, Manu in his Smriti remarks thus, "In the beginning, all this existence was one Undifferentiated Mass of Unmanifestedness, unknown, indefinable, unarguable and unknown in every way. From this Supreme Condition arose the Universe of name and form, through the medium of the Self-existent Creator, Swayambhu" (Coward 2002).

The Bhagavadgita in the Mahabharata, says, "The Supreme Brahman is beyond existence and non-existence. It has hands and feet everywhere, heads, mouths, eyes everywhere, ears everywhere, and it exists enveloping everything. Undivided, it

appears as divided among beings; without attributes, it appears to have attributes in association with things. It is the Light of all lights, beyond all darkness, and is situated in the hearts of all beings. He is the sacrifice, He is the oblation, He is the performer thereof, He is the recitation or the chant, He is the sacred fire, He is what is offered into it. He is the father, the mother, the grandfather, the support, the One knowable Thing, He is the three Vedas, the Goal of all beings, the Protector, the Reality, the Witness, the Repository, the Refuge, the Friend, the beginning, the middle and the end of all things. He is immortality and death, existence as well as non-existence. He is the Visvarupa, the Cosmic Form, blazing like fire and consuming all things” (Arapura 2009).

The concept of God in Hinduism can be summarized in the words of the renowned Indian philosopher Prof. Radhakrishnan. He says, “The Primordial Being, the primary datum, can be elucidated and not described. To indicate that it is not an object of knowledge many of the seers refuse to characterize the nature of the Supreme. They declare Supreme to be a Mystery, a hidden secret. The more it is experienced as the inexpressible, the more it is felt to be indubitable. This knowledge does not spring from belief or a process of reasoning. It goes beyond both of them without contradicting them. We can have wordless communication, a transcendental consciousness which exceeds all images and concepts, “a flight of the alone to the Alone.” (Wani, 2013)

Concept of God according to Allama Prabhu

Allama Prabhu belonged to the Bhakti tradition, where God is the Supreme Object of Love, in respect of whom love is evinced as in respect of one’s father, mother, friend, son, master, or one’s own beloved, in the five forms of affection, known as Shanta, Sakhya, Vatsalya, Dasya and Madhurya. Before understanding the concept of God, it is important to understand the origin of God or in other words the Creation itself.

According to Linga Raju, the concept of Creation according to Veerashaiva philosophy is considered to be “... beginningless and endless with an infinite series of successive creations and dissolutions”(Raju,2013). This aspect can be made more clear through Allama Prabhu’s following vachana:

When neither Source nor Substance was,
When neither I nor mine,
When neither Form nor formless was,
When neither Void was nor non-void,
Nor that which moves or moves not,
Then was Guheshvara’s votary (Sarana) born.

All Virasaiva philosophers, and particularly Allama Prabhu hold the view that the

world evolved out of nothing. In the beginning there was nothing, not even Sunya (Void). This is the fundamental theory of the “In the beginning the formless undivided Li?ga , inclusive of the entire Void, which is existence, knowledge, bliss, eternity and perfection, in order not to remain as Void, by an impulse of spontaneous play and sport , putting forth the glow of Consciousness which creates within Self, an infinity of macrocosms and myriad of microcosms of tattvas. The souls, as a result forget their true nature, and in asserting their body, become subject to pleasure and pain, and become captive to death and desire”(Raju 2013)

The Vachanas widely discussed the idea of Shunya which is ‘void’ or ‘emptiness’. The Shunya of Virasaivas is the ‘infinite’ or ‘the Absolute’. They believe in one Absolute Reality. According to Dr. Somashekar Munavalli, “ the concept of Shunya in the Veerashaiva religion is vast and uniquely metaphysical in nature. It encompasses everything in the universe yet it includes nothing. It is everything yet it is nothing. it is like describing God. He has form and is also without form. (It is) another name for God.”(Munavalli, 2013)

Veerashaivas believe in only one Absolute Reality. The main aim of the Veerashaivas is to attain oneness with this Reality. to attain oneness a person has to realize the Divine presence in one’s body.

Contrary to the popular views in Hinduism, the Veerashaivas believe that the universe is a manifestation of the Ultimate Reality, and that body is a temple of the Divine. The Veerashaiva Sadbhakti requires not only the liberation of the soul but also the liberation of the body, life and mind. What is more important is that, all these three should be made into the nature of the Divine, and be united with the Divine. The body should be emptied of its earthliness – this is the liberation of the body. The next step is to fill the body with the Divine nature which is practice, and it is elevated to the position of Liga itself. Then the mind should be delivered from its earthliness which is ignorance, and should be further filled with Divine knowledge – this is the liberation of the mind (Munavalli, 2013).

A careful study of Allama Prabhu’s vachanas helps us to understand that he is more interested in a devotee’s response to the Absolute than the nature of God himself. For Allama Prabhu the merging of the body and soul brings out wholeness to mankind that is the attainment of the Guheshvara. The following vachana makes it clearer.

Once Linga relates with body

Look, knowledge settles in prana.

The duality of inside and outside

Is merged in one meaning

As I think of you, Guheshwara. (436)

Further, in the following vachana, Allama Prabhu presents the fact that God is incomparable. The nature, attributes of God cannot be just analysed by studying scriptures or by listening to them. Any external rituals cannot determine the nature of God because he is beyond human understanding and cannot be described in human terms.

It is not a matter for study,
not the pleasure of listening,
not a matter of scriptures, nor that of spirituality.

It is neither an internal matter nor external.

Not knowing its substance what is the use of practicing spirituality?

Look, Siddharamayya,

The Guheshwara linga is incomparable.

On a similar tone, Allama Prabhu expounds the vastness of God who transcends all knowledge of human beings. He is the Supreme Being which transcends the highest things seen in nature like the trees, hills and the sky. This also indicates that he is the creator of all things.

Are there trees and hills that transcend the sky?

Is there a form that transcends the formless?

Sanganbasavanna,

Can there be supremacy that transcends Guheshwaralinga?

In a very sarcastic tone, Allama Prabhu mocks at the existence of many gods, demons and other supernatural powers. He emphasizes that there is only one Creator and others are man's mere fantasies. He compares them to mere 'bottle gourds' which are deluged in the passion, desire, anger and greed.

From the beginning, in all the three ages,

Gods, men and demons born in Maya

Suffer and struggle.

What matters which attire?

All are robed in passion.

Impersonators of various kinds

None renouncing desire, anger or greed,

Who can treat a sore that doesn't heal?

Guheshwara, who are these elders?

They are but mere bottle gourds.(462)

The concept of Shunya or voidness of God is still a predominant idea that Allama clings onto. When one realises the true nature of the Creator there is nothing which remains of oneself. Man forgets his body and attains a state of voidness. The voidness of the Creator which is empty and yet encompasses everything is the predominant feature of the God of Allama Prabhu. The following vachana illustrates to the extent of saying that ‘Guheshwara is without sensations’ which indirectly refers to the character of emptiness in the Absolute Being.

Neither you are, nor am I,
Nor that which says so,
When one knows oneself, nothing else remains.
What is not there, where can it come from?
If one can know the true and forget the body
Guheshwara is without sensations. (463)

Allama Prabhu asserts the need for self questioning on the purpose of one’s life. The reading, listening of religious texts will only lead to doubts and arguments. But questioning the purpose of one’s life will lead to voidness that is the Brahma or the Creator.

Reading and reading
The Vedas ended in argument.
Listening and listening Shastras ended in doubts.
Knowing and knowing Agamas ended in spreading wide.
The query of who I am and who you are
Leads to Brahma being nothing but a void, Guheshwara. (489)

In the following vachanas, Allama Prabhu gives a new description to God. He calls the ‘Prana’ as God. This is nothing but the breath of life. The life residing in one’s body is God.

In the temple called the body
There is the god called prana.
It is improper for Guheshwaralinga
To be worshipped by the priests called the senses. (503)

In the Rig Veda 10:129.1-7, a question is being asked thus “Did creation happen at God's command, or did it happen without his command? He looks down upon creation from the highest heaven. Only he knows the answer -or perhaps he does not know”. In Taittiriya Upanishad 2:6,7 it is written “Before the world was created, God existed, but was invisible. By means of the soul all living beings can know God; and this

knowledge fills them with joy. The soul is the source of abiding joy. When we discover the soul in the depths of our consciousness, we are overwhelmed with delight. If the soul did not live within us, then we should not breathe -we should not live”(Coward 2002).

The Hindu tradition perceives the existence of cyclical nature of the universe and everything within it. The cosmos follows one cycle within a framework of cycles. It may have been created and reach an end, but it represents only one turn in the perpetual "wheel of time", which revolves infinitely through successive cycles of creation and destruction.

But a careful study of the following Vachana of Allama Prabhu doesn't seem to explain these theories. Instead he proposes that the source of creation happened because of a perfect Shiva.

Do the waves that have risen in the sea
Become separated from the sea?

Does the world that has risen from
The passionless eternal, spotless, featureless
Perfect, unchangeable, supreme Shiva
Become separated from Shiva?

This awareness is possible
For the spiritually experienced, Guheshwara.

He further stresses that this Shiva, the Lord of Caves is a passionless, eternal, spotless, featureless and the unchangeable supreme.

At one point he seems to agree with the Hindu philosophy that nature and all of God's creations are manifestations of Him. He is within and without his creations, pervading the entire universe and also observing it externally. Hence all animals and humans have a divine element in them that is covered by the ignorance and illusions of material or profane existence. But at the same time tries to show that he is a God above his Creation and the focus of worship should be to the creator and not the creation only. Further he is more interested in trying to describe God through his own intuitions than depending on traditions and theories that existed in his times. He says in the following vachanas thus:

What I am is a measure,
What you are is a measure,

What the self is, is a measure,

What the transcendent is, is a measure.

Measure itself is a measure.

What Guheshwara is, is measureless.(548)

Allama Prabhu proposes a different kind of aspect of God that he is measureless, an indication of that he is beyond space, time and volume, with each of his vachanas he emphasizes on the aspect that God cannot be described nor can we find the nature, his attributes according to human standards.

A.K Ramanujan in his Speaking of Siva while comparing two poems ; one from Upanishad and one of Mahadeviyakka says,“The classical text describes the object, the Cosmic creator; the vachanas describes the subject, the speaker’s feelings towards herself”(Ramanujan 1973).

Allama plays with the metaphor of light and silence to describe his Guheshwara. He emphasizes the idea of voidness, nothingness, something which is seemingly endless like a mirage.

Like

The lightning behind the cloud

The mirage behind the nothingness,

The silence behind the sound

The light behind the eyes

Such is your state Guheshwara.(596)

In another vachanas “ May I speak?”(611), he says Guheshwaralinga is the light within light and a being with no blemishes , without mutilations. Allama keeps reminding us in ‘I came in the company of the five’(484) and “ The beauty of your presence cannot be described.”(491) that nothing equal God with the material things that we see on this earth. In most of his vachans he denotes a God who is formless and debunks the popular belief of Shiva as the destroyer, a constant reference to his pen like name Guheshvara, the lord of the Caves. A God who resides in the cave like our Body in Darkness which needs to be deciphered to some extent and cannot be discovered with human intelligence or knowledge, A.K Ramanujan further notes that “in a classical text like Upanishad it describes the object, the Cosmic creator; whereas the vachanas as in the case of Allama Prabhu describes the subject, the speaker’s feelings towards God”. (Ramanujan 1973)

Another emphatic point that he makes clear is that God cannot be described based on human standards.

Looking for your light,

I went out:

It was like the sudden dawn
Of a million million suns,
A ganglion of lightnings
For my wonder.

O lord of Caves,

If you are light,

There can be no metaphor. (972)

As A.K Ramanujan says “Sometimes in the vachanakara’s quest for the unmediated vision, there comes a point when language, logic and metaphor are not enough...”. This is quite true when human theories, philosophies are just not enough to describe the creator. Moreover, “this stresses the view that love of God is not only an unconditional giving up of all, but it is necessarily anti-‘structure’, an anti-social ‘unruly’ relationship-unmaking, undoing, the man-made. It is an act of violation against ordinary expected loyalties, a breakdown of the predictable and the secure”(Ramanujan 1973).

Conclusion

Allama Prabhu in his vachanas questions man’s very form of describing God and firmly believes that human knowledge is just not enough to describe this Supreme Being. Most often he admits that man is ignorant about the Mighty God.

References

1. Frost, S.E - ‘Basic teachings of the Great Philosophers’, 1989, Insight random house
2. Linga raju – ‘Essence of the vachanas: the 12th century Sharana philosophy and practice’ 2013 kindle edition
3. Ramanujan, A.K - ‘Speaking of Siva’ 1973 penguin Books

***

ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ

‘ವಚನ’ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಯಾವುದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು, ಯಾವುದೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೇ ಕನ್ನಡದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಕೇವಲ ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಮೂಡಿ ರೂಪಿತವಾದ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ಕನ್ನಡದ ಹೆಮ್ಮೆ. ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನೀಡಿದ ಅತಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಾಣಿಕೆ. ವಚನ ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತು, ಮಾತನಾಡುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಓದಿದರೆ ಗದ್ಯವಾಗುವ, ಹಾಡಿದರೆ ಪದ್ಯವಾಗುವ ಅಪರೂಪ ಪ್ರಕಾರ. 10ನೇ ಶತಮಾನದ ಚಂಪು ಗದ್ಯ - ಪದ್ಯ ಮಿಶ್ರಿತವಾದರೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಗದ್ಯವು ಹೌದು, ಪದ್ಯವು ಹೌದು. ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ಮಿತೆಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಿತು. ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಭಾಷಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ, ಶ್ರಮಿಕರಿಗೆ ಅಗೌರವ ಮತ್ತು ಅಂದಶ್ರದ್ಧೆ ಶಬ್ದಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವ ಸಾರುತ್ತಾ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಿತು. ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗೀಯರಿಗೂ ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ವಚನ ಆತ್ಮದ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು. ತಾವು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಮಾನ್ಯತೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

ಜನವಾಣಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕವಿವಾಣಿಯವರೆಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕಾಯಕಕ್ಕೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಹುಪಾಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆಯಾಸವನ್ನು ನೀಗಿಸಲಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ

◆
ಡಾ. ರೇಣುಕಾ ಡಿ.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಪಲ್ಲಾಗಟ್ಟಿ ಅಡವಪ್ಪ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು,
ತಿಪಟೂರು.

ಕಾಯಕವೇ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೇ ಪಡೆಯಿತು. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ 'ಕಾಯಕ' ಎಂದರೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಅನುಸರಿಸುವ ಒಂದು ಭೌತಿಕ ಶ್ರಮದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಅಥವಾ ವೃತ್ತಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ಸಮಾನತೆಯ ಬೀಜ ಮಂತ್ರವನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ಬಂದ ಆ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಅನುಭಾವದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ 'ಕಾಯಕ ತತ್ವ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ರೂಪವೊಂದನ್ನು ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ಶರಣರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಯಕ ಕೇವಲ ಒಂದು ವೃತ್ತಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅದೊಂದು ಸಮಾಜ ಸೇವೆ. ವೃತ್ತಿ ಎಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ಸಹಜ ಜೀವನೋಪಾಯವಾದರೆ ಕಾಯಕ ಎಂಬುದು ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೈಂಕರ್ಯ. ಕಾಳವ್ವ ಪ್ರಕಾರ 'ಕೃತ್ಯ ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದುದು ಕಾಯಕವಲ್ಲ'. ನುಲಿಯ ಚಂದಯ್ಯನಿಗೆ 'ಲಿಂಗವಾದರೂ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಶಿಲೆಯ ಕುಲ ಹರಿಯುವುದು'. ಹಾಗಾಗಿ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ರೂಪು ಪಡೆದು, ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

“ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದಡೆ,

ಗುರುದರ್ಶನವಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು,

ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಾದರೂ ಮರೆಯಬೇಕು,

ಜಂಗಮ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದ್ದರೂ ಹಂಗ ಹರಿಯಬೇಕು.

ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವಾದ ಕಾರಣ

ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗವಾಯಿತ್ತಾದರೂ ಕಾಯಕದೊಳಗು”

ಎಂಬ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ ಹೇಳುವಾಗ ಕಾಯಕ ಎಂಬುದೇ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೈವಾನುಭೂತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೆ ವೃತ್ತಿಯೂ ಕಾಯಕವಾಗುವ ಅನುಭೂತಿ ವಚನಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಶರಣರ ಕಾಯಕ ತತ್ವವೊಂದು ಆತ್ಮ ಗೌರವದ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ, ಭಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಇಂಥ ಕಾಯಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ವಚನಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಕೆಳಸ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ವಚನಗಳು ಮೂಲತಃ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭಾವವಾಗಿಸಿದ ಅನುಭೂತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಒಂದರಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕ ಬೇರೆ ಒಂದು ಲೋಕದ ಅಥವಾ ಶಿವ ಸಾನಿಧ್ಯದ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ವೃತ್ತಿ ಎಂದೆನಿಸುವುದನ್ನೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು.

“ಉಂಕೆಯ ನಿಗುಚಿ, ಸರಿಗೆಯ ಸಮಗೊಳಿಸಿ

ಸಮಗಾಲನಿಕ್ಕಿ ಅಣಿಯಳ ಮೆಟ್ಟಿದೆ

ಹಿಡಿದ ಲಾಳೆಯ ಮುಳ್ಳು ಕಂಡಿಕೆಯ ನುಂಗಿತ್ತು

ಈ ಸೀರೆಯ ನೆಯ್ದವ ನಾನೋ ನೀನೋ ರಾಮನಾಥಾ”

ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರನಾದ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನೇ ಮೊದಲಿಗ. ತಾನು ನೆಯ್ಯೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆಗುವ ದಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೋಡಣೆ: ಆ ಜೋಡಣೆಯ ನಂತರ ಆಗುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾ ಸೀರೆ ನೆಯ್ದವ ನಾನೋ ನೀನೋ ಕಾರಣ ನೀನು ನಾನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತ ನೆಯ್ದ ಸೀರೆಯೇ ಈ ಬದುಕು ಎಂಬ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ತಡನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ

ಒಡಲಿಲ್ಲದಂಬಿಗ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ

ಹಿಡಿದ ಬಿಡುವ ಮನವ ಬೆಲೆಗೊಟ್ಟೊಡೆ

ಕಡೆ ಹಾಯಿಸುವೆ ನೀ ಮಹಾಹೊಳೆಯ

**ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವನೆಂದಾತ
ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ**

ಲೌಕಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದೋಣಿ ನಡೆಯಿಸುವ ಆ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಅಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿ, ಈತ 'ಒಡಲಿಲ್ಲದ ಅಂಬಿಗ'; ಅವನು ದೋಣಿ ನಡೆಸುವುದು 'ತಡೆನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ'; ಇಲ್ಲಿ ದಾಟಲು ಬಯಸುವವರು ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು 'ಹಿಡುವ ಬಿಡುವ' ಅಂದರೆ ಹೊಯ್ದಾಡುವಂಥ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು; ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಈ ಮಹಾ ಹೊಳೆಯನ್ನೂ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸಿ, ಅವರನ್ನು 'ನುಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ' ಇಳಿಸುತ್ತಾನಂತೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ತಾತ್ವಿಕ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ, ವಿವರಿಸುವುದು ಅನಗತ್ಯ. ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಅನುಭಾವಿಕ ನಿಲುವು ಯಾವ ಎತ್ತರದ್ದೆಂಬುದು ಸ್ವಯಂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ; ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ ತತ್ವವೂ ಇದೆ, ಕಾವ್ಯಮಯತೆಯೂ ಇದೆ.

“ತೋಗಲಸೀರೆಯ ತೆರೆಯ ಹಿಡಿದು

ಬಲು ಎಲುವಿನ ಗಳುವಿನಲ್ಲಿ ನರವಿನ ಭೀಮಗಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ

.....

ಹೋಯಿತ್ತು ಎಂಬ ಬಹುರೂಪಮಂ ತೊಟ್ಟು

ರೇಕಣ್ಣು ಪ್ರಿಯನಾಗಿನಾಥಾ, ಭಲಧರುರೆ ಎನುತಿದ್ದೆನು?”

ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಿ ಚೌಡಯ್ಯ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರಂಗಮಂದಿರದ ಪ್ರತಿಮೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಹುರೂಪ ಎಂದರೆ ನಾನಾ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜನರನ್ನು ರಂಜಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಆತನ ಬಹುರೂಪ ವರ್ತಮಾನದ್ದು ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಈ ಆತ್ಮ ಬಹುರೂಪದ ಶರೀರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಆಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ನಿರಂತರ ನಾಟಕದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಶರೀರವೆ ತೆರೆ, ಎಲುವುಗಳೆ ಗಳು, ನರಗಳೇ ಇದನ್ನು ಬಿಗಿಯುವ ಹುರಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನೇ ಸಮೀಕರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಮುದ್ದಣ್ಣ ಬೇಸಾಯದ ಕಾಯಕದವನು. “ನಾನೊಕ್ಕಲು ನೀನೊಡೆಯ” ಎಂದು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡವನು.

“ನೀ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಗೆ ಮುಂದೆ ಕಱಲು, ಹಿಂದೆ ಇಗ್ಗರಲು

ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಚೆ ಮಧ್ಯಭೂಮಿ

ಮೂಱುನೆಲದ ಭೂಮಿಯ ಆರೈದು ಬೆಳೆನೆಂದೊಡೆ

ಇದಾರ ವಶವೂ ಅಲ್ಲ, ಕಾಮ ಭೀಮ ಜೀವನದೊಡೆಯ

ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ.”

ಎಂಬ ವಚನದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಹೊಲವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವನ್ನು ಬೆಡಗಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಡಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನ ನಡೆಸುವ ಡಕ್ಕೆಯ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಎಂಬಾತ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾರಿಯನ್ನು, ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಡಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಡಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ -

“ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಆತ್ಮಘಟದ ಮಾರಿಯ ಹೊತ್ತು

ಉಲುಹೆಂಬ ಡಕ್ಕೆಯ ಹಿಡಿದು

ಭವಭವವೆಂಬ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”

ಎಂಬ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಅಹಂಕಾರಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ನಿಲುವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಗೊಗ್ಗಯ್ಯನೆಂಬ ಕೃಷಿಕ ವಚನಕಾರನಿಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ನೀಡುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ-

“ತನುವ ತೋಂಟವ ಮಾಡಿ, ಮನವ ಗುದ್ದಲಿ ಮಾಡಿ,

ಅಗೆದು ಕಳೆದೆಯ್ಯಾ ಭ್ರಾಂತಿಯ ಬೇರ.

ಒಡೆದು ಸಂಸಾರದ ಹೆಂಟೆಯ, ಬಗಿದು ಬಿತ್ತಿದೆಯ್ಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವ.

ಅಖಂಡಮಂಡಲವೆಂಬ ಬಾವಿ, ಪವನವೆ ರಾಟಾಳ,
 ಸುಷುಮ್ನಾಳದಿಂದ ಉದಕವ ತಿದ್ದಿ,
 ಬಸವಗಳೈವರು ಹಸಗಡಿಸಿಹವೆಂದು
 ಸಮತೆ ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯನಿಕ್ಕಿ,
 ಆವಾಗಲೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರವಿದ್ದು
 ಸಸಿಯ ಸಲಹೆನು ಕಾಣಾ ಗುಹೇಶ್ವರಾ”

ಇದೊಂದು ಸರಳವಾದ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಕ್ಕಲುತನದ ಕಾರ್ಯವಿವರಣೆಯಂತೆ ಮೂಡಿದ ವಚನವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಮರು ತೋಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ತೋಟವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಹವನ್ನು ತೋಟವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮನವನ್ನು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊದಲಿಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಬೇಕು, ಹಸನುಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಗದು ತೆಗೆಯಬೇಕು ಈ ಶರೀರ ಹೊಂದಿರುವ ಭ್ರಮೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸಾರದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನ ಹೆಂಟೆಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂತಹ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಬೇಕು ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವನ್ನು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಬೀಜವೆಂದರೆ ಬದುಕಿನ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಗುರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು, ಗಾಳಿಯನ್ನು ಈ ಅಖಂಡಮಂಡಲವೆಂಬ ವಿಶ್ವವೇ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಕೋಶವೆಂಬ ಬಾವಿ, ಈ ಗಾಳಿಯೇ ಅಂದರೆ ಉಸಿರಾಟವೇ ಚಕ್ರವಾಗಿ ಸುಷುಮ್ನಾಳದಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಹಾಕಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಮೂರು ನಾಳಗಳಿವೆ ಒಂದು ಇಹಾ, ಪಿಂಗಳ, ಸುಷುಮ್ನ(ಕುಂಡಲಿನಿ). ಈ ಇಹಾ ಮತ್ತು ಪಿಂಗಳಗಳ ನಡುವೆ ಸುಷುಮ್ನ ನಾಳವಿದೆ. ಇವೆರಡು ಉಸಿರಾಟದ ಉಚ್ಚಾಸ ಹಾಗೂ ನಿಚ್ಚಾಸಗಳಾದರೆ ಸುಷುಮ್ನನಾಳವು ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ನಾಳದಿಂದ ನಾವು ಈ ತನುವೆಂಬ ತೋಟಕ್ಕೆ ನೀರು ತರಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವ ತೋಟವನ್ನು ಬಸವಗಳೈವರು ಎಂದರೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಮತೆ, ಸೈರಣೆಯೆಂಬ ಬೇಲಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಜಾಗರಕತೆಯಿಂದ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಸಸಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೇ ಬದುಕಿನ ಧ್ಯೇಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಲೌಕಿಕದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾ ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು, ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಈಗ ಇಹ - ಪರಗಳನ್ನು ಈ ಮೂಲಕ ಅಭೇದಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಕದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭಾವವನ್ನು ಕಂಡವರು. ಕಾಯಕವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದೇ ‘ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯಾವ ವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ಕಾಯಕವೂ ಕನಿಷ್ಠವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಈ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗೆ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಕೀಳರಿಮೆಯ ಭಾವವಾಗಲಿ, ತಾನು ಅಥವಾ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಬಿಗುಮಾನವಾಗಲಿ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಗ್ರಂಥಮೂಲ :

1. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ : ಡಾ. ವಿನೋದಾ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಬಹುಮುಖ ಅಧ್ಯಯನದ ನೆಲೆಗಳು
2. ಅಂಬಿಗ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳು : ಸಂ. ಬಸವರಾಜ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮ. ಡಾ. ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ್
3. ಸಕಲ ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳು: ಸಂಪುಟ : ಸಂ.ಎಂ.ಎಸ್. ಸುಂಕಾಪುರ. ಪ್ರ : ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ,ಧಾರವಾಡ.
4. ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣಗಳ ವಚನ (ಸ.ಪು.ವ. ಸಂಪುಟಎರಡು)
5. ಶರಣರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು: ಬಸವರಾಜ ಸಬರದ. ಬುಕ್‌ಬ್ರಹ್ಮ

***

ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ನೀನೆನಗುಂಟು

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಲಿದ ಶರಣರಿಗೆ
ದೇಹವಿಲ್ಲ, ಮನವಿಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಮರುಳೆ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ವಿರಾಗಿ. ಈ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿದವರು. ಆದರೆ, ಈ ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡುವ ಸಂದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಅಕ್ಕನು ಅಂತರಂಗದ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಹೆಸರು, ಗಂಡನೆಂಬ ರೂಪಕ, ಕನಸೆಂಬ ಲಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲವೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂತರಂಗ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗಗಳ ನಡುವಣ ಸಾಗುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹುಡುಕಾಟವು ಅಭವ ಚಿಂತನೆಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆಂದು ಕಾಣಿಸಿದರೂ ತನ್ನೊಳಗನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅರಿಯುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬುದ್ಧನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದನು. ಈತನ ಪ್ರತಿ ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಆಲಯದಿಂದ ಬಯಲಿನ ಕಡೆಗೆ.. ಅಕ್ಕನೂ ಇದೇ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭಾವ-ಚಿಂತನೆಗಳ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧನ ಮಾರ್ಗವಂತೂ ಅಕ್ಕನ ಒಟ್ಟು ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಈ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದರೇನು? ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು? ಈ ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿದರೆ, ನಮಗೆ ಅಕ್ಕನ ಹಾದಿಯು ಹತ್ತಿರವಾಗಬಹುದು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದರೆ..

ಈ ಹೆಸರು ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವಾಗಿದೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಆಸೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶಿವನು ಪರ್ವತವೇರಿದ ಪರಿಯೇ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕ ಎಂಬ

ಡಾ. ರವಿಶಂಕರ್ ಎ. ಕೆ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಕನ್ನಡ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ವಿಭಾಗ

ಕ್ರಿಸ್ತು ಜಯಂತಿ ಡೀಮ್ಡ್ ಟು ಬಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಪುರ,

ಬೆಂಗಳೂರು - 560077

ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅರ್ಜುನ ಸೇರಿದ ಬಗೆಯ ವಿವರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ದಕ್ಷಿಣದ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿನ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವನ್ನು ಇತಿಹಾಸದಂತೆ ನೋಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಪೀಠವಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ ಇದೆ. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಅರ್ಜುನ ಮರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, 'ಅಸ್ಥಿ ಮೇ ನಿಯತಾವಾಸಃ ಕೈಲಾಸ ಇತಿ ಸರ್ವದಾ ಭುವಿ ಶ್ರೀ ಪರ್ವತತೋ ನಾಮ ಸಹ ಸರ್ವಸುರೋತ್ತಮಯಿ'(ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಖಂಡ) ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಓ ಪಾರ್ವತಿ, ನಾನು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವ ಏಕೈಕ ಸ್ಥಳವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಬೆಟ್ಟ.

ಹಾಗೆಯೇ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಷ್ಟು ಬಿಳಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ವಿವರಣೆಯಂತೆ 'ಗೋಕ್ಷೀರ ಸದೃಶಾಕರಃ ಅರ್ಜುನ' ದೇವರು ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಂತೆ ಬಿಳಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಸರಳವಾದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕಾರಣ ಶ್ರೀಪರ್ವತ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಈ ಹೆಸರುಗಳು ಬಂದಿರಬಹುದು. ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ. ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ದೇವರುಗಳೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ತಾಣ, ವಿಕೋಪಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದ, ಸದಾ ನೀರು, ಶುದ್ಧ ಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸುಖಧಾಮವಾದವುಗಳೇ ಗಿರಿಶೃಂಗಗಳು. ವಚನಕಾರರ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ, ಗುಹೇಶ್ವರ ಇವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನೇ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಂದರ ಈ ಗಿರಿ ಶೃಂಗವನ್ನೇ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪರಿಯಾಗಿ ಅಕ್ಕನು ತನ್ನ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಪರಿಯು...

ಈ ಮನಸ್ಸು, ದೇಹ ಎಲ್ಲವೂ ಲೌಕಿಕ ತೊಡಕುಗಳಾದ ಕಾರಣ, ಮನದ ಮನವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅಕ್ಕನು ಸದಾ ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಬರಿ ಮನಸ್ಸಲ್ಲ. ಈ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಐಹಿಕ ಸಂಬಂಧವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆ ಮನವನ್ನೂ ಮೀರುವ ಆತ್ಮವೊಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸದಾ ಸತ್ಯದ ಬೆಳಕನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಅದನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಮಗೆ ಈ ಲೌಕಿಕ ಸುಖಗಳು ಅದರಿಂದ ಸಿಗಲಾರವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲೌಕಿಕ ತಾಣವಾದ ಮನೋಚೈತನ್ಯ ಆತ್ಮವನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ನಡೆ-ನುಡಿ ಶುದ್ಧತೆಯ ಕುರಿತು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಶರಣ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ವಚನಕಾರರು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕನ ಧೈರ್ಯ ನುಡಿಯೊಂದು ಹೀಗಿದೆ. ನಾಳೆ ಬರುವುದು ನಮಗಿಂದೆ ಬರಲಿ, ಇಂದು ಬರುವುದು ನಮಗೀಗಲೆ ಬರಲಿ; ಆಗೀಗ ಎನ್ನದಿರೋ, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ.(253) ಎನ್ನುವಾಗ ಲೌಕಿಕ ಕ್ಷಣಿಕವನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೌಕಿಕವು ಬಾಹ್ಯ ಹುಡುಕಾಟದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಾರಣ 'ಉಸುರಿನ ಪರಿಮಳ'ವನ್ನು ಅಕ್ಕನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದುವೇ ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಕ್ಷಣ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಕೆಲವು ವಚನಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಲೌಕಿಕದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಹಲವು ವಚನಗಳಿವೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಲೇಖನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಕ ಕೇಳೊ, ನಾನೊಂದು ಕನಸ ಕಂಡೆ.

ಅಕ್ಕಿ ಅಡಕೆ ಓಲೆ ತೆಂಗಿನಕಾಯ ಕಂಡೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಜಡೆಗಳ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಗೊರವನು

ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದುದ ಕಂಡೆನವ್ವಾ.

ಮಿಕ್ಕು ಮೀರಿ ಹೋಹನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕೈವಿಡಿದೆನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕಂಡು ಕಣ್ಣೆರೆದೆನು.

ತನ್ನೊಳಗಿನ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣುವ ಶುಭ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಆನಂದವೇ ಈ ಅಕ್ಕನ ಹುಡುಕಾಟ. ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದ ನುಡಿಯಿದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ 'ಅಕ್ಕ' ಪದವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಂವೇದನೆ. ನಾನೊಂದು

ಕನಸು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕನಸು, ಅಕ್ಕಿ, ಅಡಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಮೊದಲಾದಂತೆ ಶುಭ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಓಲೆಯಂತಹ ಶೃಂಗಾರ ಮೊದಲಾದಂತೆ ತನ್ನ ಸಿಂಗಾರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪಿ ಶಿವನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಜಡೆಗಳು, ಹೊಳೆಯುವ ಹಲ್ಲುಗಳ ಗೊರವನು ಆತ, ಭಿಕ್ಷುಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ, ಮನ ತುಂಬಿ ಹೋಗುವಂತೆ, ತಾನು ಆತನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಹಂಬಲಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ 'ಕಣ್ತೆರೆಯುವ' ರೂಪಕವಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ತಾನೊಂದು ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯಂತೆ 'ನೀನು ಬಂದಹನೆಂದು ಬಟ್ಟೆಯನೋಡಿ (ದಾರಿ) ಬಾಯಾರುತಿದ್ದೆನು' ಎನ್ನುವ ಸಾಲುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಹುಡುಕಾಟವೂ ಇದುವೆ ಆಗಿದೆ.

ಈ ವಚನದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಅಕ್ಕಿ ಕೇಳವ್ವ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದುವರೆಗಿನ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹೀಗೆ ಜೋಡಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಕ್ಕನ ಇತರ ವಚನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಏಕಾಂತದ ಹುಡುಕಾಟ, ಅಂತರಂಗದ ಸಂವೇದನೆ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಹುಡುಕಾಟ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಹ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಂತರಂಗದ ಹುಡುಕಾಟ ಮುಖ್ಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿಯಲು ನಮ್ಮದೇ ಹುಡುಕಾಟದ ಕನಸು ಮುಖ್ಯ. ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅರಿಯುವ ಶುಭಸೂಚನೆಯು ಕಾಣಿಸುವ ಲಕ್ಷಣವು ಇನ್ನೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ.

ಅಕ್ಕ ಕೇಳಕ್ಕಾ, ನಾನೊಂದು ಕನಸ ಕಂಡೆ.

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕೆಂಜೆಡೆಗಳ ಸುಲಿಪಲ್ಲ ಗೊರವನು

ಬಂದೆನ್ನ ನೆರೆದ ನೋಡವ್ವಾ

ಆತನನಪ್ಪಿಕೊಂಡು ತಳವೆಳಗಾದೆನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕಂಡು

ಕಣ್ಣಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆದು ತಳವೆಳಗಾದೆನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುವ ಅಂತರಂಗದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವಚನವಿದು. ಇದರಲ್ಲೂ ಶಿವನ ಕುರಿತು ಹುಡುಕಾಟ, ಆತನ ರೂಪ, ಲಕ್ಷಣ, ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ, ತೆರೆಯುವ ಹಾಗೂ ತಳವೆಳಗಾಗುವ ಅಂದರೆ ಬೆರಗಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ. ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಆತನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾನು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಬೆರಗಾಗುವ ಮನೋಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಳೆ ಕೆಂಜೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆವೆಳದಿಗಳು,

ಫಣಿಮಣಿ ಕರ್ಣಕುಂಡಲ ನೋಡವ್ವಾ ;

ರುಂಡಮಾಲೆಯ ಕೊರಳವನ ಕಂಡೆ

ಒಮ್ಮೆ ಬರಹೇಳವ್ವಾ ?

ಗೋವಿಂದನ ನಯನ ಉಂಗುಟದ ಮೇಲಿಪ್ಪುದು,

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವನ ಕುರುಹವ್ವಾ.

ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದೆನವ್ವಾ

ಏರಿಲ್ಲದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ನೊಂದೆನವ್ವಾ.

ಸುಖವಿಲ್ಲದೆ ಧಾವತಿಗೊಂಡೆನವ್ವಾ.

ಇದು ತನ್ನ ಕನಸಿನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ವಚನದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ತಾನು ಈ ಐಹಿಕ ಬದುಕಿನಾಚೆಯಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲೇ ವಿವರಿಸಬಹುದಾದ ಸುಖವನ್ನು ಆನಂದಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಇಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಬದುಕು, ಚಿಂತನೆ ಮೊದಲಾದಂತೆ ಜನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವ ಸರಳತನವೊಂದಿದೆ. ಅದು ಲೌಕಿಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ವಚನಕಾರರು, ದಾರ್ಶನಿಕರು ಜನಭಾಷೆಯ ಬೇರನ್ನು ಹಿಡಿದು ನುಡಿದರು. ಪಂಪನು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮನಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ನೀಡಿದರು. ಆದರೆ, ವಿದ್ವಾಂಸ ವಲಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಚಿತನೆನ್ನಬಹುದು. ಜನಪದರು, ವಚನಕಾರರು,

ದಾಸರು, ತತ್ತ್ವಪದಕಾರರು ಬೀದಿ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಕೂಡ ಅನುಸರಿಸಿರಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮದ ದರ್ಶನವು ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ರೂಪಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವನ ಕೆಂಪಾದ ಜಡೆಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಚೆಲ್ಲುವ ಚಂದಿರನಿರುವನು. ಕಿವಿ ಹಾಗೂ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾವಿನ ಮತ್ತು ಮಣೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೃಂಗಾರವಿದೆ. ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ರುಂಡಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಇವನ ರೂಪ. ಇವನನ್ನು ಬೇಗ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಗೋವಿಂದನ (ಕೃಷ್ಣ) ಕಮಲದಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಆತನ ಪಾದದ ಮೇಲಿರುತ್ತವೆ. ಇದು ಅವನ ಕುರುಹು. ಈತನಿಗಾಗಿ ಕಿಚ್ಚಿಲ್ಲದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು, ಎರಿಲ್ಲದ ಅಂದರೆ ಗಾಯವೇ ಆಗದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ನೊಂದೆನವ್ವ, ಸುಖವಿಲ್ಲದೆ ತವಕ ಹೊಂದಿದ ಕಷ್ಟದೊಳಗೆ ಇರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕುರಿತು ಅಕ್ಕನು ಹೊಂದುವ ಬೇಗೆಯು ಆತ್ಮದ ಸಂವೇದನೆಯು ಯಾವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ವಚನವು ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆ. ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ, ಆ ಬೇಗೆಯ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಯು ನಮ್ಮ ತಿಳಿವಿನ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂದರೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆ. ಅದು ಚಂದಿರನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಾಣುವ ತಂಪು ರಾತ್ರಿ. ಕೆಂಪಾದ ಜಡೆಯ ರೂಪವೇ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗು. ಆ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಪಾದಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾವಿನ ಅರಿವಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮೀರಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಣಿಯೇ ಓಲೆಯ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿದೆ. ಬೆಳಕಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಕರ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪಾದಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಬೆಳಕಾಗಿವೆ. ಬೆಂಕಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಬಿಸಿಯು, ಗಾಯವೇ ಆಗದ ನೋವುಗಳಿಂದ ಸುಖವಿಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಜೀವನವೇ ಅಲೌಕಿಕ ಬಾಳ್ವೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಲೌಕಿಕ. ಎನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಅಲೌಕಿಕ. ಇದುವೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸ್ವರೂಪವೆನ್ನಬಹುದು.

ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ರೂಹಿಲ್ಲದ ಚೆಲುವಂಗೆ ನಾನೊಲಿದೆ

ಎಡೆಯಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಿಲ್ಲದ ತೆರಹಿಲ್ಲದ ಕುರುಹಿಲ್ಲದ

ಚೆಲುವಂಗೆ ನಾನೊಲಿದೆ ಎಲೆ ಅವ್ವಗಳಿರಾ.

ಭವವಿಲ್ಲದ ಭಯವಿಲ್ಲದ

ನಿರ್ಭಯ ಚೆಲುವಂಗೊಲಿದೆ ನಾನು.

ಸೀಮೆಯಿಲ್ಲದ ನಿಸ್ಸೀಮಂಗೊಲಿದೆ ನಾನು.

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೆಂಬ ಗಂಡಂಗೆ

ಮಿಗೆ ಮಿಗೆ ಒಲಿದೆ ಎಲೆ ಅವ್ವಗಳಿರಾ॥

ಆತ್ಮಸಂಗಾತದ ಒಡೆಯನ ವಿವರಗಳು ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅಲೌಕಿಕ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಟವಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಇದೆ. ಆಸೆ - ಹುಡುಕಾಟ - ತೃಪ್ತಿ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳೇ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳ ಸಂವೇದನೆ. ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೂ ಕನ್ನಡಿಯಾಗುವ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳ ಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಇಂದಿಗೂ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವುದು. ಸಾವು-ಕೇಡು-ರೂಪ ಇರದಂತಹ ಚೆಲುವ, ದಿಕ್ಕು-ದಾರಿ-ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದ ಗುರುತಿನವನು, ಭವವಾಗಲಿ - ಭಯವಾಗಲಿ - ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಲಿ ಕಾಣ ಸಿಗದ ಗಂಡನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಈ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು ಯಾವ ಹಂಗು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮಗೆ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಗಂಡ, ಭೋಗ, ನೋವು ನಲಿವು, ಆತಂಕ, ಆನಂದಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಕ್ಕನು ಅಲೌಕಿಕ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿರುವುದು ವಿಸ್ಮಯ ಎನಿಸಿದೆ. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆ(ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿ)ಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಪ್ರತಿ ವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಆಕೆ ಮನಶುದ್ಧತೆ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸುವ, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಕಾಣುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮನದ ಬಿಂದುವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪರಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

- ◆ ನಿಮ್ಮ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಸಂದಳಿದು (ಒಂದಾಗಿ)
ಸ್ವಯಲಿಂಗಿಯಾದೆನು(ತಾನೇ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪವಾಗುವುದು)
- ◆ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಿವ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ; ಆ ಅರಿವ ಜಂಗಮವೆಂದು ತೋರಿದ.
- ◆ ಕರಣದ ಕತ್ತಲೆಯ ಬೆಳಗನುಟ್ಟು ಗೆಲಿದೆ
- ◆ ನಾನೆಂಬುದ ನಿಲಿಸಿ, ನೀನೆಂಬುದ ಕೆಡಿಸಿ, ಉಭಯವ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವ ಮಾಡಿದೆ
- ◆ ಸುಡಲೀ ದೇಹವ; ಒಡಲುವಿಡಿದು ಕೆಡದಿರು, ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನರಿಯದ ಮರುಳೆ
- ◆ ಮನವೆಳಸಿ ಮಾರುವೋಗಿ ಮರೆವೊಕ್ಕಡೆ ಕೊಂಬ ಪರಿಯೆಂತಯ್ಯಾ
- ◆ ದಿಗಂಬರಿಯಾದಡೇನಯ್ಯಾ, ಮನ ಬತ್ತಲೆ ಇರಬೇಕು.
- ◆ ತನ್ನ ತಾನರಿದು ತಾನಾದಡೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ತಾನೆ ಬೇರಿಲ್ಲ
- ◆ ಇಂತೀ ಜಲವು ಒಂದೆ, ನೆಲನು ಒಂದೆ, ಆಕಾಶವು ಒಂದೆ. ಜಲವು ಹಲವು ದ್ರವ್ಯಗಳ ಕೂಡಿ ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರಾಗಿಹ ಹಾಗೆ, ಎನ್ನ ದೇವ ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯನು ಹಲವು ಜಗಂಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ಡೇನು? ತನ್ನ ಪರಿ ಬೇರೆ.
- ◆ ಲೋಕವೆ ತಾನಾದ ಬಳಿಕ ಏಕಾಂತದ ಹಂಗೇಕಯ್ಯಾ
- ◆ ಎನ್ನ ಸುತ್ತಿದ ಪ್ರಪಂಚವ ಬಿಡಿಸಾ ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮ
- ◆ ನೀನರಿವಾಗಿ ಎನಗೆ ಮುಂದುದೋರಿದ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿಮ್ಮನರಿದೆನಯ್ಯಾ ಪ್ರಭುವೆ.
- ◆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೊಲಿದ ಶರಣರಿಗೆ ದೇಹವಿಲ್ಲ, ಮನವಿಲ್ಲ, ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ಕಾಣಾ ಮರುಳೆ.
- ◆ ಮನದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂದು ಜರೆದು ನುಡಿದು ಪಥವ ತೋರಬಲ್ಲಡಾತನೆ ಸಂಬಂಧಿ.
- ◆ ದೂರದ ಸ್ನೇಹವ ಮಾಡಲು ಬಾರದ ಭವಕ್ಕೆ ಬಂದೆ
- ◆ ನಿಜ ಸುಖ ತನಗುಳ್ಳಡೆ, ವಿಷಯದ ಹಂಗೇಕೆ? ... ಚೆನ್ನ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ ನಾನು ನೀನಾದ ಬಳಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಹಂಗೇಕೆ?
- ◆ ಚಿತ್ತ ಕರಗಿ ಮನ ಕೊರಗಿ ಹೃದಯವರಳಿತ್ತು ನೋಡಯ್ಯಾ
- ◆ ನೀವೆನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚುಳುಕಾದಿರಲ್ಲಾ ಲಿಂಗವೆ
- ◆ ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ರೂಹಿಲ್ಲದ (ರೂಪು) ಚೆಲುವಂಗಿ ನಾನೊಲಿದೆ.
- ◆ ಸುಟ್ಟ ಬೂದಿಯೊಳಗೊಂದು, ಸುಡದ ಬೂದಿಯ ಕಂಡೆ, ಆ ಸುಡದ ಬೂದಿಯ ಬೆಟ್ಟವ ಮಾಡಿದಾತನ ಗುಟ್ಟನಾರು ಕಂಡುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆತನನರಿದು ಶರಣೆಂದು ಬದುಕಿದೆ.
- ◆ ಆತ್ಮಸಂಗಾತಕ್ಕೆ ನೀನೆನಗುಂಟು.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯಷ್ಟೆ. ಅಲೌಕಿಕದ ಹಾದಿಯನ್ನು, ಲೌಕಿಕದ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಕಳಚುವ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಲೌಕಿಕ ರೂಪಕಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಪೀಠಿಕೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಗಳು ಇನ್ನಾದರೂ ಬದಲಾಗಬೇಕಿದೆ. ಸರಳವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಲೌಕಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈ 'ಕಳಚುವಿಕೆ'ಯನ್ನು ಸರಳವಾಗಿಯೇ ಅರ್ಥೈಸಬೇಕಿದೆ. ಆಕೆಯ ವೇಷ, ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಕಥೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಸಾಗಿದರೆ, ಅಕ್ಕನ ದರ್ಶನವು ಸಿಗಲಾರದು. ಆಕೆಯದು 'ಅನಂತ ಕಾಲದ ತಪಸ್ಸು'. ಈ ಅನಂತ ಕಾಲ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ಚಾಚುತ್ತಾ ಸಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ, ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾದ ಆತ್ಮ ಸಂಗಾತದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರಿತಾಗ, ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕದ ದಾಳಿಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿದು ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಜಾಡನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿಗಳು :

1. ವಚನಧರ್ಮಸಾರ., ಎಂ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿ., 1968., ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ., ಮೈಸೂರು
2. ಬಸವಯ್ಯನ ವಚನ ಮಹಾಸಂಪುಟ., (ಪ್ರ.ಸಂ) ಕಲಬುರ್ಗಿ ಎಂ.ಎಂ., 2016., ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು

***

ಶರಣ ಅಂದರೆ ಯಾರು....?

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ. ಅನುಭವದಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಾಗರವೇ ವಚನ ವಾಚ್ಯ. ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದು, ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದು ಬದುಕಿದ ಶರಣರು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದೊಳಗಿದ್ದ ಮಲಿನತೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರು. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣರಾದವರು. ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿದ ಶರಣರು ತಾವು ಬದುಕಿದುದನ್ನೇ ಬರೆದರು. ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಂದೇ ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ವಚನಗಳು ಶರಣರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಉಪಲಬ್ಧಿಗಳೇ ಹೊರತು ಕವಿಗಳಾಗಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ರಚಿಸಿದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲ.

ಶರಣರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಅರಮನೆ, ಗುರುಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗಗನ ಕುಸುಮದಂತಾಗಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೆಮನಗಳ ಬಳಿಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾಜನವಾಗಿದೆ. ಉತ್ಕಟವಾದ ಭಾವನೆಗಳಿಂದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಚನಗಳು ಭಾವಗೀತೆಗಳಂತೆ, ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶಕ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನವ್ಯಕಾವ್ಯಗಳಂತೆ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಅಸತ್ಯ, ಶೋಷಣೆಗೆ ತಿರುಗಿಬೀಳುವ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಕಾವ್ಯದಂತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಚಿತವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗೀತೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಸ್ಮಿತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು ಕಲ್ಯಾಣದ ಶಿವಶರಣರು ಇವರಿಗೆ ವಂದ್ಯರಾದ ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರನ್ನು ಭೋಜ ಮೊದಲಾದ ಶಿವೋಪಾಸಕರನ್ನು ಈ ಶರಣ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರು ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು. ರಾಜವಂಶ ಸಂಭೂತರೂ,

◆
ಡಾ. ರೇಣುಕ ಪ್ರಸಾದ್ ಬಿ. ಆರ್.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ತುಮಕೂರು.

brrenukaprasad8@gmail.com

ರಾಜಪೂಜ್ಯರೂ ಆದ ಇವರಲ್ಲಿ, ಕೆಲವರ ಅನೇಕ ವಿಗ್ರಹ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ನಂಜನಗೂಡು ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಚಾಮರಾಜೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇವರುಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ.

"ಪುರಾತನ" ಎಂಬ ಸ್ತೋಮಸೂಚಿಪದ ತಾಳಿಕೋಟೆ, ಅಬ್ಬಲೂರು, ಅರ್ಜುನವಾಡ ಮತ್ತು ಕೇರಳಪುರ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅರವತ್ತಮೂರು ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಚೋಳನನ್ನು ಹಿರಿಯೂರು ಕಲ್ಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳು "ಚೋಳ" ಎಂದು, ಮರಡಿಪುರ ಶಾಸನವು "ಕರಿಕಾಳಚೋಳ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರೆ, ಚೋಳನಿಗೆ ಹೊನ್ನಮಳೆಗರೆದ ಪವಾಡವನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಶಾಸನ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕಲ್ಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಚೇಮರ (63 ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ), ಅಬ್ಬಲೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಾಳ, ಅಬ್ಬಲೂರು, ಕಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದಾರಚೆನ್ನ, ಕಬ್ಬೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕರಿಕಲ್ಲಯಮ್ಮ (63 ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕರಿಕಲ್ಲಮ್ಮ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವಿದೆ) ಕಡುತಿನಿ-ಶಾಸನ, ಇಂಗಳಗಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 63 ಪುರಾತನರನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳಿವೆ.

ಶರಣರಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಬಾಣ, ಮಯೂರ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಹಾಲಾಯುಧ, ಉದ್ಭಟ, ಮಳಯೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಭೋಜ ಇವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಲ್ಲವೆ ಪರೋಕ್ಷ ಉಲ್ಲೇಖ ಹಿಪ್ಪರಗಿ, ಹಬ್ಬಲೂರು, ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ ಕಡುತಿನಿ, ಬೆಣಚಮಟ್ಟಿ, ಹಮ್ಮಚ, ಚಿಕ್ಕಹಂದಿಗೊಳ, ತಂಡಗದ, ಕಲೇದೇವರಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಎಡೆಪಡೆದಿದೆ.

ಇವರ ನಂತರ ಬರುವವರು ಷೋಡಶರು ತೇರಸರು ಮತ್ತು ದಶಗುಣರು. ಷೋಡಶರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಾದ ಅಣಂಪುರ ಗುಡ್ಡವೈಯು ತಾಳಿಕೋಟೆ, ಇಂಗಳಗಿ, ವಿಜಾಪುರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂದು ವರ್ಣಿತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ದಶಗುಣರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಸಿಂಗಿದೇವನು ಇಂಗಳಗಿಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಿರಿಯೂರು, ಮರಡಿಪುರ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಬಾವಿಭೋಗಣ್ಣ, ಗೊಬ್ಬೂರು, ಚಿಕ್ಕಮದೇನೂರು, ಕಿರಿಯಂಡಿ, ಗೀಜಗನಹಳ್ಳಿ, ಬಿದರೆ, ಅಬ್ಬಲೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ ದೇವೂರುಶಾಸನ, ಕೆರೆಸಂತೆ, ಬೇಲೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಲೆ(ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ). ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರು ಬಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಕಟ್ಟಿದ ಪವಾಡವನ್ನು ಬೆರುವಾಡ ಶಾಸನ ಹೇಳಿದರೆ, ಗುಬ್ಬಿ ಶಾಸನ ಅಮರಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು, ಬಯಿರತ್ತಿ ಸಿರಿವಾಳ. ಅವೈಯರಹಳ್ಳಿ, ಚೌಡದಾನಪುರ, ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ ಶಾಸನಗಳು ರೇವಣ್ಣಸಿದ್ಧನನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬಸವಪೂರ್ವದ ಶಿವಶರಣರೆಂದು ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟ2ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ತೊಡಗಿದರೆ ವಚನಕಾರರ ಭಕ್ತಿಯಾಗಲೀ, ವಚನಗಳ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವಾಗಲೀ, ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಾಗಲೀ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ವಚನಕಾರರ ಜೀವನರೀತಿ, ಅದು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರದ ಜನರ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಚಳುವಳಿಯನ್ನೇ ರೂಪಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣ ಆಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ಸರಳ ವಿಚಾರಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ರಾಜಶಾಹಿಯನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸಿದ ವಚನಕಾರರು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ ರಾಜದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತನೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು, ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು, ಜಾತಿವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟಿತವಾದ ವಚನ ಚಳುವಳಿ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜನಸಾಮಾನ್ಯನ ಚಳುವಳಿ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದಲೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಶರಣಚಳುವಳಿ, ವಚನಚಳುವಳಿ, ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಶರಣ, ವಚನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಚಳುವಳಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಭಂದಪಟ್ಟ ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಎಂತಹದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು 1995 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟುವಿನ ಎಂಟನೇ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಕಾರ ಶರಣ ಅಂದರೆ: ಶರಣ(ನಾ) 1. ಆಶ್ರಯ;ರಕ್ಷಣೆ. 2. ಕಾಪಾಡುವವನು;ರಕ್ಷಕ. 3. ಮನೆ;ನಿವಾಸ. 4. ದೇವರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವನು.;ಭಕ್ತ. 5 (ವಿ.ಶೈ) ಶಿವಭಕ್ತ; ಶಿವಶರಣ. ಅರಿದರಿದು ನಿಮ್ಮಶರಣನು ಆಚರಿಸುವಾಚರಣೆಯ ಕಂಡುಕಣ್ಣೆರೆದನಯ್ಯಾ (ಬಸವ 5);

ಶರಣರೇ ಕುಲದೈವವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುತಂ ಶರಣರ್ಗೆ ವಂಚನೆಯದಿಲ್ಲೆನಿಸಿ ಮಾಡುತಂ (ತಿರುರ.ದೇ.9-1); ಶರಣರಬಾಳು ಮರಣದಲ್ಲಿ ನೋಡು (ಗಾದೆ); 6. ಷಟ್ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ಐದನೆಯ ಸ್ಥಲ; ಐಕ್ಯ ಶರಣವೆಂಬ ಸ್ಥಲದ್ವಯವು ಕಾರಣ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಜೀವಾಶ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು (ಶಿವಾಸೂ 50-14 ಟೀಕು); ಈ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಎಂಬ ಆರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. (ಭಾರದ 217)

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಐ.ಎಫ್.ಎಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ 1981ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ, ಜಿ.ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್, ಎಚ್.ಕೆ.ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ, ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟುವಿನ 578ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಎಂಬ ಪದವು ಶರಣ (ನಾ)!. ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸಿದವನು; ಮೊರೆಹೊಕ್ಕವನು.

ಜಿ.ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಲೇಖಕರಾಗಿರುವ, 2008ರಲ್ಲಿ ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಇಗೋಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಘಂಟು ಸಂಪುಟ ಒಂದರ ಪುಟ 375ರಲ್ಲಿ ಶರಣ ಎಂದರೆ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದ. ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಶಬ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. 1.ಮನೆ 2.ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವ ಸ್ಥಳ 3.ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವವನು 4.ರಕ್ಷಣೆ 5.ವಧೆ; ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥಗಳೂ ಬರುವುದುಂಟು. ಈ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಇತರ ಶಬ್ದಗಳು ಸೇರಿ ಸಮಾಸಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಶರಣಾಗತ-ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವವನು. ಶರಣಾರ್ಥಿ-ರಕ್ಷಣೆಯನು ಯಾಚಿಸುವವನು. ಶರಣ್ಯ-ಕಾಪಾಡುವವನು, ರಕ್ಷಿಸುವವನು. ಕನ್ನಡ ವಚನಕಾರರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳ ಜೊತೆ ಸಮಾಸಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಶರಣ-ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶರಣಜನ-ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶಿವಭಕ್ತರು, ಶರಣಾಗತಿ- ಮರೆಹೋಗುವುದು, ಶರಣಪಥ-ಶಿವಭಕ್ತರ ದಾರಿ. ಶರಣಸೇವೆ-ಶಿವಶರಣರಸತ್ಕಾರ. ಪರಿಚಯ ಹೀಗೆಯೇ ಶರಣಮಾಡು ಎಂಬ ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ ಸುಮಾರು 17ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಉದಾ; ನಂದೀಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ವಿಭೂತಿ ಮುಂತಾಗಿ ಶರಣ ಮಾಡಿದೆವು. ಇದು ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಯ ಒಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. (ಎಕ*51 ಚಿಕ್ಕನಾ 1-15; 16-23) ಈ ಶಬ್ದದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿದೆ. ಶರಣ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಶರಣ ಎಂದೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ತದ್ಭವವಾದರೆ ಸರಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಎರೆವರ್ಗಿವಂ ಭಯದಿಂದ ಶರಣೆಧರೆ ಕಾವಂ" (ಗದಾಯುದ್ಧ 2-6) ಇಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದ ರೂಪ ಶರಣ್. ಆ ಬಳಿಕ ಅದಕ್ಕೆ ಉ ಕಾರ ಸೇರಿ ಶರಣು ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆದಿದೆ. ಈಗ ಶರಣು ಎಂದರೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂಬ ಪದವೂ ಬಂದಿದೆ. ಸರಣ್ ಎಂಬ ವ್ಯಂಜನಾಂತ ರೂಪವನ್ನು ಪಂಪನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. "ಕಾದುದು ಸರಣೆವಂದರನಾದುದು ಕಾಲಾಗ್ನಿಬಲವರಿನೈವತಿಗೆ" (ಪಂಪಭಾರತ 7-2) ಇಲ್ಲಿ ಶ ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಶರಣ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಎಂಬ ಬೇರೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಗೆ ಒಳಗಾಗಲು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವು ಬಹು ಸುಲಭೂ, ಸರಳವೂ ಆದ ಉಪಾಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳಿವೆ. 1. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. 2.ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಬಿಡುವುದು. 3.ಆತನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸ. 4.ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು 5.ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ರಕ್ಷಕತ್ವವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ರಾಮಾಯಣದ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನು ಈ ವಿಧವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಕ್ಕಾಗಿ ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಣಸತಿ-ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಚನಗಳು ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿವೆ. ಶರಣ ಶಬ್ದವು ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ. ನಿಘಂಟುಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣ ಅಂದರೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದುದಾದರೂ ಶರಣ ಅಂದರೆ ಶಿವಭಕ್ತರೆಂದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ 12 ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವಾದಿ ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಶರಣರೆಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ 12 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣದ ಮೂಲೋದ್ದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು,

ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಚನಕಾರರನ್ನು ಶರಣರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಇಂತಹ ಶರಣರು ರಚಿಸಿದ "ವಚನ"ಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಾದ ಮಾರ್ಗ ಸಂಪುಟ-6ರ 15ನೇ ಪುಟದಲ್ಲಿ "ವಚನ" ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಚಂಪೂ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ "ವಚನ" ಹೆಸರಿನ ಕೆಳಗೆ ಗದ್ಯ ಕಂಡುಬರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಅದರೇ ಈ ವಚನಕ್ಕೂ ಶರಣರ ವಚನಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಚನವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಗದ್ಯವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೆಂದು ಅರ್ಥ. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಕವಿಗಳು ಬೇರೆ, ಶರಣರು ಬೇರೆ. ಕವಿಗಳ ಬದುಕು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಕಂಡುಬರಬಹುದು. ಶರಣರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬಿರುಕು ಕಂಡುಬರಲಾರದು. ಅಂದರೆ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ "ರಚನೆ" ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಶರಣರಿಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು, ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಾಳುವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ "ವಚನ" ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ: ನಡೆದಂತೆ ನುಡಿದ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅದು "ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಾಕ್ಯ" (=ವಚನ)ದ ಲಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಪದ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ "ವಚನ"ವೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನರು ಕರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

"ವಚನ" ಸಂಸ್ಕೃತಪದ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ "ಸೂಳ್ಳುಡಿ" ಎಂಬ ಸಂವಾದಿ ಪದವನ್ನು ಶರಣರು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ ಬಹುಶಃ ಇದನ್ನು ಸೂಳ್"(ಕ್ರಮ)+ನುಡಿ ಎಂದು ಬಿಡಿಸದೆ ಸೂರುಳ್(ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ)+ನುಡಿ ಎಂದೇ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತಮಿಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅನ್ಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹುಡುಕದೆ. ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಾಕ್ಯ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದಲೇ ರೂಪುಪಡೆಯಿತೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಹಿತ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟವಾಗಿ ಅಂದಿಗೆ ಹೊಸತೊಂದು ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಿದುದೂ, ಆ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ವಚನಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದುದು ಮುಖ್ಯಸಂಗತಿ.

ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ, ಸಮಾನತೆಗಳೆಂಬ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸರಳವೂ, ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ರಚಿಸಿ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದೊಳಗಿದ್ದ ಮೂಡನಂಬಿಕೆ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಎಂಬ ಅಸಮಾನತೆ, ಜಾತೀಯತೆ, ಲಿಂಗಭೇದ, ವರ್ಣಭೇದ, ಅಸ್ಥಿರತೆ, ಅರಾಜಕತೆ ಮುಂತಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ-ಗಳೆಂಬ ತತ್ತ್ವಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಸಾಧನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗಗನ ಕುಸುಮವಾಗಿದ್ದ(ಕೈಗೆಟುಕದೇ ಇದ್ದ) ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕನ್ನು, ಅದು ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಆ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇದ್ದ ಅಂದಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬರುವಂತೆ ಹೊಸ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣ ಚಳುವಳಿ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು :

1. ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ (1997) - ಡಾ. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ
2. ಬಸವ ತತ್ತ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ (2003) - (ಸಂ) ಮಹೇಶ ತಿಪ್ಪಶೆಟ್ಟಿ
3. ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು (1995) (ಪ್ರ.ಸಂ) ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ
4. ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನಿಘಂಟು (1981) - (ಸಂ) ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ
5. ಇಗೋಕನ್ನಡ-1 ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಘಂಟು (2008)- ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ
6. ಮಾರ್ಗ-6 (2010) - ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ

***

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವಿಠಂಬನೆಯ ಸ್ವರೂಪ

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕ್ರಾಂತಿಯೊಂದರ ಸುಳಿವು ಕ್ರಿ. ಶ. 11ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಒಂದು ಅಂಗವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಿತ್ತ ವಚನಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾನವ ಧರ್ಮವೊಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಧನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಜೀವದಯೆ, ಕುಲಭೇದ ಜಾತಿಭೇದಗಳನ್ನು ಗಣಿಸದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭ್ರಾತೃಭಾವ, ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಸಮಾಜ ಸಂಘಟನೆಯ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡವು. ಈ ಚಿಂತನೆ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಅನುಭವ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಾಹಕವಾದ ವಚನವೆಂಬ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಗಳ ನಡುವಣ ಒಂದು ಮಾದರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಚೌಕಟ್ಟು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯಾಂಶಗಳುಂಟು; ಗದ್ಯದ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಚಾರಲಹರಿಗಳುಂಟು.

ರವಿ. ಎನ್.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಬಾಪೂಜಿನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಆದ್ಯ ವಚನಕಾರ. ಈತನಿಗೆ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದನೂರು ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವ ವೃತ್ತಿ ಇವನದಾದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಜೇಡರ ಎಂಬ ವಿಷೇಶಣವು ಬಂದಿದೆ. (ಜೇಡ-ಜಾಡ ಎಂದರೆ ನೇಯ್ಗೆಯವನು ಎಂದರ್ಥ). ದುಗ್ಗಲೆ ಈತನ ಹೆಂಡತಿ. ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಇವನು ಲೋಕದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಸತಿಪತಿಗಳೊಂದಾದ ಭಕ್ತಿ ಹಿತವಾಗಿಷ್ಟುದು ಶಿವಂಗಿ.....” ಎಂಬ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮಾತು ಅವನ ಸಾಂಸಾರಿಕ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ರಾಮನಾಥ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಾಂಕಿತವಾಗಿದೆ. ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು,

ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನ ತಳಮಳ, ದೇಹದ ಅಸ್ಥಿತ್ವ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಚಿಕ್ಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಅರ್ಥಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಚ್ಚ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ಚೌಪದಿಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ; ಅವನ ವಚನಗಳು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಚಿಕ್ಕವು. ಭಾಷೆಯೋ ತೀರಾ ಸರಳ ಈ ಗುಣಗಳೇ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ , ಸಿರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ
ಹಿರಿದಪ್ಪ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೊಳ್ಳುಡಿಯನೊಂದರೆಗಳಿಗೆಯಿತ್ತಡೆ
ನಿಮ್ಮನಿತ್ತೆ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ !

ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಬೇಡ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು ಬೇಡ, ದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ನನಗೆ ಬೇಡ. ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೊಳ್ಳುಡಿ ಎಂಬ ಮಾತು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸೊಳ್ಳುಡಿ ಎಂದರೆ ಸರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಡುವ ಮಾತು ಅರ್ಥಾತ್ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಉತ್ತರ-ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಎಂದರ್ಥ. ಸೊಳ್ಳುಡಿ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಎಂದರೆ ಶರಣರ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಂದರ್ಥಫಳಿಗೆ ನೀಡಿದರೂ ಸಾಕು, ಶಿವನೇ ! ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಹಸಿವೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಾವು ಬಸಿರ ಬಂದು ಹಿಡಿದೆಡೆ
ವಿಷವೇರಿತ್ತಯ್ಯ ಅಪಾದಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ !
ಹಸಿವಿಗನ್ನವನಿಕ್ಕಿ ವಿಷವನಿಳುಹಬಲ್ಲಡೆ
ವಸುಧೆಯೊಳಗಾತನೇ ಗಾರುಡಿಗ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ

ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಐದು ಸಾಲಿನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೀವ್ರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ಅನ್ನದಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುವ ವಚನ ಕೇವಲ ನೀರಸಬೋಧನೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸದೆ ಹಾವು-ವಿಷ-ಗಾರುಡಿಗರ ಒಂದು ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಕಾಣುವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸಿವಿನ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿಷವೇರಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು ತೀರಾ ಹೊಸತು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನ್ನವೊಂದೇ ಆ ವಿಷಕ್ಕೆ ಮದ್ದು ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಅಷ್ಟೇ, ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅದರ ಅನುಭವವಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲರು.

ಇಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ, ಬೆಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ
ಸುಳಿದು ಸೂಸುವ ವಾಯು ನಿಮ್ಮ ದಾನ !
ನಿಮ್ಮ ದಾನವನುಂಡು ಅನ್ಯರ ಹೊಗಳುವ
ಕುನ್ನಿಗಳನೇನೆಂಬೆ ರಾಮನಾಥ !

ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ದೇವರು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚರಾಚರ ಸಂಗತಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಆತನ ಕೃಪೆ ಇದೆ, ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ನಾನು, ನನ್ನದು ಅವರದು ಎಂದು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಮತ್ತು ಗರ್ವ ಪಡುವ ಜನರನ್ನು ಕುನ್ನಿಗಳು, ಅಲ್ಪರು, ಕ್ಷುದ್ರರು ಎಂದು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಡಲುಗೊಂಡೆನಾಗಿ ಮೃಡ ನಿಮಗೆ ಹಗೆಯಾದೆನಯ್ಯ
ಆನೊಡಲುಗೊಂಡಡೇನು ?
ಕಡಲೊಳಗಣ ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆ ಕಡಲೊಳಗೆ ಅಳಿವಂತೆ
ಎನ್ನೊಡಲಳಿದು ಹೋದಡೇನು ?
ಪ್ರಾಣ ನಿಮ್ಮೆಡೆಯಲಡಗುವುದಯ್ಯ ರಾಮನಾಥ !

ಈ ಮೇಲಿನ ವಚನವೂ ಭಕ್ತಿಯ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ದೇಹ ಧರಿಸಿದರೇನು ಕಡಲಿನ ನೊರೆ ಎಷ್ಟೇ ಬಡಿದರೂ ಅದು ಕಡಲೊಳಗೆ ಅಳಿವಂತೆ ನನ್ನ ಮನವೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಎಂಬ ಭಾವವಿದೆ.

ಒಡಲುಗೊಂಡವ ಹಸಿವ
ಒಡಲುಗೊಂಡವ ಹುಸಿವ
ಒಡಲುಗೊಂಡವನೆಂದು ನೀನೆನ್ನ ಜಡಿದೊಮ್ಮೆ ನುಡಿಯದಿರಾ ||

ನೀನೆನ್ನಂತೊಮ್ಮೆ ಒಡಲುಗೊಂಡು ನೋಡಾ ರಾಮನಾಥ

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ದೇಹ ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಸಿಯುವುದು ಹುಸಿಯುವುದು ರಕ್ತಕ್ಕೆ ಅಂಟಿ ಬಂದವು-ಅವುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ದೇವರಿಗೆ ನೀನು ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ದೇಹಧಾರಣೆ ಮಾಡು, ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸವಾಲು ಹಾಕುವ ರೀತಿ ಇಡೀ ವಚನಕ್ಕೆ ಕಾವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಅವರ ವಚನಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಕಾವ್ಯ ಮಿನುಗು ಇರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಿಯಿಂದ ಇಡೀ ವಚನ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನ ವಚನದ ನೀನೆನ್ನಂತೊಮ್ಮೆ ಒಡಲುಗೊಂಡು ನೋಡಾ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಹುದು.

ಹರಿದ ಗೋಣಿಯಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕಳವೆಯ ತುಂಬಿದ

ಇರುಳೆಲ್ಲಾ ನಡೆದನಾ ಸುಂಕಕ್ಕಂಜಿ

ಕಳವೆಯೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ಬರಿಗೋಣಿ ಉಳಿಯಿತ್ತು

ಅಳಿಮನದವನ ಭಕ್ತಿ ಇಂತಾಯಿತ್ತು ರಾಮನಾಥ

ದಾಸಿಮಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಹರಿತವಾದ ವಿಡಂಬನೆ ಉಂಟು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ವಿಡಂಬನೆ ನಯವಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ, ಒರಟಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ಹರಿದ ಗೋಣಿಚೀಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭತ್ತವನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದ. ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರಿಗೆಗೆ ಹೆದರಿ ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಡೆದು ಹೋದ. ಭತ್ತವೆಲ್ಲವೂ ಚೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರಿ ಗೋಣಿಚೀಲ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನ ಭಕ್ತಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯಾದದ್ದು ಎಂಬುದಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನ ಭಕ್ತಿಯನು ದಾಸಿಮಯ್ಯ ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬರುಸಟಿಗನ ಭಕ್ತಿ ದಿಟವೆಂದು ನಚ್ಚಲು ಬೇಡ

ಮಠದೊಳಗಣ ಬೆಕ್ಕು ಇಲಿಯ ಕಂಡು

ಪುಟನೆಗೆದಂತಾಯಿತ್ತು ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ

ಡಾಂಬಿಕನ ಭಕ್ತಿ ಬರಿಯ ವೇಷದ್ದು, ಕ್ಷಣಿಕದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಮಠದ ಬೆಕ್ಕಿನ ಸಾಮ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಷ್ಟು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆದಷ್ಟು ಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಅದರ ಸೋಗು ಇಲಿಯನ್ನು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಕಳಚಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಬೆಕ್ಕು ಮಠಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ತಂತ್ರ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು.

ಹರ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವ

ಒರೆದು ನೋಡುವ ಸುವರ್ಣದ ಚಿನ್ನದಂತೆ

ಅರೆದು ನೋಡುವ ಚಂದನದಂತೆ,

ಅರಿದು ನೋಡುವ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ

ಬೆದರದೆ ಬೆಚ್ಚದೆ ಇದ್ದಡೆ

ಕರವಿಡಿದೆತ್ತಿಕೊಂಬ ನಮ್ಮ ರಾಮನಾಥನು

ಶಿವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ತಿರಿವಂತೆ ಮಾಡುವನು, ಅವರ ನಿಜ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿನ್ನದ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಶೋಧಿಸುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಚಂದನದಂತೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಂತೆ ಎಂಬ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಅವನ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿರುವ ಬಗೆ ವಿಶೇಷವಾದುದು.

ಸಮಾರೋಪ :

ಆಧ್ಯಾತ್ಮ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ಇವುಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ವಚನಗಳ ವಸ್ತು. ವಚನಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟದೈವಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿತವಾಗಿರುವ ವಚನಗಳು ಶಿವಶರಣರ ಅನುಭವ, ಆಲೋಚನೆಗಳ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಯಾವುದೇ ವಚನ ನೀರಸ ಸಂಗತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬೋಧನೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಕುಸಿದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸತನ ಆವರಿಸಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನಲ್ಲಿ ನಯನಾಜೂಕು ಸಾಲದು ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿದರೂ, ಆ ಹಸಿತನವೇ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ತರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಬಳಸುವ ಅವನು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯಾಗಿ, ಶಬ್ದ ಕಲಾವಿದನಾಗಿ ಗೋಚರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವನು ಆ ಶತಮಾನದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿಂತಕನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಂದಾಗಲಿ ಉತ್ತಮ ಅಥವಾ ಕುಲಗಳೆಂದು ಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಚ್ಚ ನೀಚವೆಂದು

ಕಲ್ಪಿಸುವುದೇ ಆಗಲಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಹರಿತ ಆಲೋಚನೆ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಂಪರಾಗತ ಉಪಮೆ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಸುವು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಇವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೆಲವೆಡೆಯಾದರೂ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಚನಕಾರರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. ಶರಣರ ನೂರೊಂದು ವಚನಗಳು, ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮೈಸೂರು.
2. ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಸಂಗಮ, ಸಂ : ಡಾ. ಎಂ. ಟಿ. ರತಿ, ಪ್ರೊ. ಡಿ. ಸಿ. ಗೀತಾ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ವಚನ ಕಮ್ಮಟ : ಸಂ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಕೆ. ರಂ. ನಾಗರಾಜ. ಪ್ರಕಟಣೆ : ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆ.ವಿ.ವಿ. ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಕಾವ್ಯಾನ್ವಯ ದರ್ಪಣ, ಪ್ರೊ. ಎನ್. ಶಿವರುದ್ರಯ್ಯ, ಭಾರ್ಗವಿ ಪ್ರಕಾಶನ ತುಮಕೂರು.
5. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಡಾ. ಎಂ ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ, ಸ್ವಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.

***

The **Kalpataru Vidya Samsthe** was established in the year 1961 by A.C. Pallagatti and a few other like-minded philanthropists with the singular intention of providing quality education at affordable fee for the rural masses. Since then the institution has been growing steadily from strength to strength. Today, it has 8 institutions from Kindergarten to Post Graduation level. Our Institution responds to contemporary trends by fostering fresh imaginations, adopting innovative methodologies and embracing a revitalized ethical framework to shape the next generation of citizens and stake holders.

The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism

In a time when the world is increasingly fragmented by boundaries—both visible and invisible—the need to revisit spiritual and literary traditions that transcend such divisions becomes ever more urgent. This special edition of Prathispanda is born out of that very impulse: to explore the profound resonances between Kannada Vachana literature, Sufi mysticism, and Zen Buddhist philosophy.

The National Seminar titled “The Language of the Soul: Vachanas, Sufism and Zen Buddhism”, jointly organized by the Department of Languages of Kalpataru First Grade Science College and Pallagatti Adavappa Arts and Commerce First Grade College, Tiptur, in collaboration with Book Brahma, is a celebration of these timeless traditions. Scheduled for Friday, 12th September 2025, this unique day-long event is envisioned as a space for academics and the wider community to engage with the profound spiritual and literary traditions of Vachana literature in Kannada. More than a scholarly gathering, it is a celebration of the soul’s language—one that transcends boundaries of caste, creed, class, and gender.

Vachana Sahitya, born out of the twelfth-century movement led by Basavanna and a host of vachanakaras such as Allama Prabhu, Akka Mahadevi, and Devara Dasimayya, marked a radical shift in the cultural politics of Southern India. These voices challenged the hierarchical, hide-bound, and exploitative social systems of their time, ushering in a magnificent revolution rooted in spiritual equality and social justice. It spoke directly to the soul, in language stripped of ornamentation but rich in insight. In parallel, Sufi poetry and Zen teachings offered similar pathways to transcendence—emphasizing inner awakening, simplicity, and the dissolution of ego.

Date: Friday, 12 September 2025

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಸಂಶೋಧನಾ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ತಜ್ಞ ಪರಿಶೀಲನ ಪತ್ರಿಕೆ
LITERATURE, CULTURE - RESEARCH QUARTERLY
PEER - REVIEWED JOURNAL
ISSN: 2320-9941

